

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด

- แผนงานวิจัย** วิจัยและพัฒนาการผลิตพืชที่เหมาะสมกับภูมินิเวศในภาคใต้ตอนล่าง
- 2. โครงการวิจัย** วิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการผลิตพืชที่ยั่งยืนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- กิจกรรม** วิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการผลิตพืชที่ยั่งยืนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่คาบสมุทรมหาสมุทร จ.สงขลา
- 3. ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย)** พัฒนาตัวชี้วัดการผลิตพืชตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือนและระดับชุมชนหมู่บ้าน
- ชื่อการทดลอง (ภาษาอังกฤษ)** sufficiency economy indicators of crops production for farm household and community
- 4. คณะผู้ดำเนินงาน**
หัวหน้าการทดลอง	ธัชชาวิทย์ สระภูม	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8
ผู้ร่วมงาน	บุญพา ชูผอม	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสตูล
	ชนินทร์ ศิริขันตยกุล	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสตูล
	ดิเรก พรหมรักษา	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8
	ชัชฎ์นันท์ เต็มมา	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรยะลา
	พินาภรณ์ แก้วสวัสดิ์	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8
	ชุตินา ยกย่องสกุล	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8
	กาญจนา เศรษฐ์ เสมรอด	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7
	รุ่งทิพย์ ไหมคง	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8
ศศิگانต์ สุขเล็ก	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8	

5. บทคัดย่อ

การพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืช สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 ดำเนินการศึกษาในปี 2559-2561 โดยพัฒนาตัวชี้วัดมาจากหลักการของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริฯ , แนวความคิดการดำรงชีพอ่างยั่งยืน, แนวคิดระบบสังคมเกษตร, ความสุขมวลรวมประชาชาติ และ ดัชนีวัดการพัฒนามนุษย์ วิธีการพัฒนาตัวชี้วัด โดยใช้การวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi ethnographic research) คือการประเมินตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและเกษตรกรในชุมชน พร้อมทั้งใช้การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของการวัด (reliability) มาประกอบในการคัดเลือกตัวชี้วัด ผลการศึกษาพบว่า สามารถกำหนดตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืชได้ 8 ตัวชี้วัด 24 ตัวชี้วัดย่อย ดังนี้ พื้นฐานการผลิตพืชและการดำรงชีพ ได้แก่ สมดุลระหว่าง รายได้ รายจ่าย ความมั่นคงทางพืชอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง และ ปริมาณและความหลากหลายของการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ พืชกับความสุขมวลรวม ความมีภูมิคุ้มกันในการผลิตพืช ภาวะผลกระทบอย่าง

ทันทีทันใด ภาวะแนวโน้มตามฤดูกาล ภาวะผลการกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่างๆ การสร้างภูมิคุ้มกันจากการมีต้นทุน/สินทรัพย์ในการดำรงชีพ ด้านทุนมนุษย์ ทุนการเงิน ทุนธรรมชาติ ทุนทางกายภาพ ทุนทางสังคม ความมีเหตุผลและการใช้เหตุ ใช้ผล ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง คุณธรรม ความเพียร และการนำหลักทรงงานในหลวง ร.9 มาใช้ ตัวชี้วัดนี้ ใช้สำหรับประเมินความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืชนี้ สามารถนำไปใช้ได้ทั่วไป ทั้งนี้ในการนำไปใช้กับพื้นที่ต่างๆ ผู้นำไปใช้สามารถให้นำหลักตัวแปรแต่ละรายการเพื่อให้การวัดมีความเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมนั้นๆ

คำสำคัญ ตัวชี้วัดความพอเพียงในการผลิตพืชตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

Development of crop production indicators according to the sufficiency economy philosophy. Office of Agricultural Research and Development Region 8 was studied in 2016-2018, developing indicators based on the principles of the philosophy of sufficiency economy and Sustainable livelihoods, Agricultural social system concept, Gross National Happiness and Human Development Index. process by using the Delphi ethnographic research to evaluate indicators by qualified persons and farmers in the community and analyze reliabilities (Cronbach's Alpha) in the selection of indicators. The results of the study showed that there are 8 groups and 24 Sub-indicators are as follows: Plant production and livelihoods, food security, neighbors or society, sustainability of natural resources, total happiness, Immunity, assets or capital, rationality and reasoning, morality, and the application of the King Rama 9 working. This indicators variable can be used in general. By giving variable weight to suit that socio-geographical.

Keywords crop production indicators according to the sufficiency economy philosophy

6. คำนำ

ผลกระทบเชิงลบต่อการเกษตรจากการพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมา ได้ทำให้ภาคเกษตรมีความสำคัญทางเศรษฐกิจลดลงและเกษตรกรยากจนมากขึ้น กล่าวคือสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรในประเทศลดลงจากร้อยละ 10.3 ในปี 2540 เหลือร้อยละ 8.3 ในปี 2556 สัดส่วนรายได้เงินสดสุทธิการเกษตรของครัวเรือนลดลงจากร้อยละ 39.58 เป็น 36.56 ภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรเพิ่มจาก 53,885 บาท/ครัวเรือน ในปี 2551/52 เป็น 59,808 บาท/ครัวเรือน ในปี 2554/55 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556) ด้านแนวทางการแก้ปัญหาเชิงนโยบายที่เป็นภาพรวมของประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ต่างมีความเห็นตรงกันว่าประเทศไทยควรมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable or green development) และเห็นว่าจะต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

กรมวิชาการเกษตรในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการวิจัยการผลิตพืชของประเทศ จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ด้านการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการผลิตพืช และสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 สงขลา ได้มีการวิจัยและพัฒนาวิธีการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการผลิตพืช

มาอย่างต่อเนื่องกล่าวคือ ในปี 2551-2555 ผลการวิจัยในขั้นต้นได้ค้นพบว่าการพัฒนาตามแนวทาง “4 เสาหลักสู่ความพอเพียง” จะทำให้เกษตรกรมีระดับความพอเพียงในการดำรงชีพเพิ่มขึ้น ได้แก่การปลูกพืช 9 กลุ่ม ผสมผสานให้เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์การสร้างภูมิปัญญาที่เหมาะสมกับเกษตรกร การพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้นำเป็นต้นแบบและพัฒนาวิธีการดำรงชีพ (กรมวิชาการเกษตร, 2557)

เพื่อให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรมในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาอาชีพการผลิตพืชได้เพิ่มขึ้น สามารถนำใช้แก้ปัญหาได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนพัฒนาเทคนิควิธีการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ก้าวหน้า จึงจำเป็นต้องศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในอีกหลายประเด็นอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ด้านประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มพืชเศรษฐกิจในท้องถิ่น การผลิตพืชผสมผสานให้เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันของแต่ละชุมชนเครือข่าย การผลิตพืชเชิงประณีต และการพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการผลิตพืชในระดับครัวเรือนและชุมชน เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่แล้วยังจะได้รูปแบบการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปปรับใช้ในการผลิตพืชของพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทยต่อไป สำหรับการศึกษาตัวชี้วัดความเป็นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ได้เกณฑ์หรือตัวชี้วัดความเป็นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการผลิตพืชในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน ที่จะนำมาใช้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับการพัฒนาการผลิตพืชตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.วิธีการดำเนินงาน

-อุปกรณ์ แบบสำรวจ

-วิธีการ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ

มีขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัดการผลิตพืชตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1. **ขั้นตอนกำหนดตัวชี้วัดเบื้องต้น** มีวิธีการคือ คัดเลือกตัวชี้วัดจากผลการวิจัยการผลิตพืชตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 จังหวัดสงขลา (ปี2551-2555) คัดเลือกตัวชี้วัดจากหลักการและแนวความคิดในการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริฯ เป็นกรอบตัวชี้วัดหลัก 5 ด้าน คือความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน ความรอบรู้ และความมีคุณธรรม และแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องอื่นๆเป็นตัวชี้วัดย่อย เช่น แนวความคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods) แนวคิดระบบสังคมเกษตร เช่นความสัมพันธ์ของระบบการปลูกพืช ภูมิประเทศ และสังคมชุมชนแนวคิดเรื่องความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness, GNH) แนวคิดการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น (Indigenous knowledge) แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) แนวความคิดการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement) ได้แก่ การสร้างอัตลักษณ์ (Identity) และวาทกรรม (Discourse) ดัชนีวัดการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่นดัชนีวัดการพัฒนามนุษย์ (human development index :HDI) และอื่นๆ

2. **ขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัด** โดยประยุกต์ใช้การวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi ethnographic research) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน คือคัดเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ในสาขาการผลิตพืช เศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยั่งยืน ประมาณ 10-15 คน ตัวอย่างเช่น จากข้าราชการ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิจัยอาวุโส และปราชญ์

ชาวบ้าน เป็นต้น จากนั้นส่งรายการตัวชี้วัด ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมในการนำไปใช้วัด หลังจากนั้น นำมาสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้สัมภาษณ์เกษตรกรเพื่อประเมินความพอเพียงในการผลิตพืชของเกษตรกร และส่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ตัวชี้วัดตามแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารอบใหม่ ดำเนินการทำแบบนี้ ประมาณ 3-4 ครั้งจนข้อมูลอิ่มตัว จึงทำการสรุปผลและนำมาให้ชุมชนจัดลำดับความสำคัญ พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของตัวชี้วัดในขั้นตอนสุดท้าย และสรุปเป็นตัวชี้วัดที่จะนำไปใช้งาน

3. ใช้เกณฑ์ที่นำมาใช้ในการคัดเลือกตัวชี้วัด คือจะต้องมีองค์ประกอบ 4 ส่วนที่คล้องจองกันคือ มีระดับคะแนนสูงจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ชุมชนจัดลำดับความสำคัญสูง มีค่าความเชื่อมั่นสูง (correlation และ Cronbach's Alpha) และตัวชี้วัดนั้นไม่ถูกตัดออกจากการวิเคราะห์ และมีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ

ขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัด โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi ethnographic research) คือ

1. คัดเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ในสาขาการผลิตพืช เศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยั่งยืน ประมาณ 10-15 คน ตัวอย่างเช่น จากข้าราชการ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิจัยอาวุโส และปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

2. จัดทำตัวชี้วัดฉบับยกร่าง และส่งรายการตัวชี้วัดให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดครั้งที่ 1

3. นำตัวชี้วัดมาสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้สัมภาษณ์เกษตรกร รอบปีที่ 1

4. ส่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ตัวชี้วัดตามแบบสัมภาษณ์รอบที่ 1 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมินตัวชี้วัด ครั้งที่ 2 พร้อมแนบผลการให้คะแนนฉบับเดิมและความคิดเห็นต่างๆ เพื่อให้พิจารณารอบใหม่

5. ปรับปรุงแบบสร้างสัมภาษณ์รอบที่ 2 และนำไปใช้แบบสัมภาษณ์ประเมินการวัดกับเกษตรกร รอบปีที่ 2

6. ส่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ตัวชี้วัดตามแบบสัมภาษณ์รอบที่ 2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมินตัวชี้วัดครั้งที่ 3 พร้อมแนบผลการให้คะแนนฉบับเดิมและความคิดเห็นต่างๆ เพื่อให้พิจารณารอบใหม่

7. ปรับปรุงแบบสร้างสัมภาษณ์รอบที่3 และนำไปใช้แบบสัมภาษณ์ประเมินการวัดกับเกษตรกร รอบปีที่3

8. ส่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ตัวชี้วัดตามแบบสัมภาษณ์รอบที่ 3 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมินและ ทำการสรุปผลและเผยแพร่แก่ผู้เกี่ยวข้อง

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

8.1 การกำหนดตัวชี้วัดหลัก

8.1.1 ตัวชี้วัดจากผลการวิจัยการผลิตพืชตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 จังหวัดสงขลา (ปี2551-2555) กระบวนการพัฒนา ตามวาทกรรม “4 เสาหลักสู่ความพอเพียง” ได้แก่

เสาหลักที่1 “หัวใจพอเพียง” พัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้เป็นต้นแบบ โดยจัดเวทีวิจัยสัญจร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกพัฒนาเพิ่มความสามารถการเป็นผู้นำ พัฒนาแปลงตัวอย่าง ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานผลการพัฒนาทำให้ได้เกษตรกรต้นแบบและชุมชนมุสลิมต้นแบบการผลิตพืชตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดพัทลุง

เสาหลักที่2 “9 พืชผสมผสาน/เกษตรผสมผสานพอเพียง” พัฒนาการผลิตพืชให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ 9 กลุ่ม ได้แก่ พืชอาหาร พืชรายได้ พืชสมุนไพรสุขภาพ พืชสมุนไพรศัตรูพืช พืชอนุรักษ์ดินและน้ำ พืชอาหารสัตว์ พืชใช้สอย พืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่นพื้นเมือง และ พืชพลังงาน โดยใช้วิธีการสร้างจิตสำนึกตามพระราชดำริ “ปลูกป่าในใจคน” คือจัดเวทีให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลายๆครั้ง ทั้งภายในและภายนอกชุมชน รมรงค์ ประชุมศึกษาดูงาน และร่วมกันจัดหาพันธุ์พืช ส่วนการพัฒนาพีชระดับชุมชน มีการจัดสร้างเรือนเพาะชำชุมชนสำหรับการเพาะขยายพันธุ์พืชแจกจ่าย มีการร่วมกันปลูกพืชเพื่อสาธารณะประโยชน์ และร่วมกันวางแผนการใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชร่วมพืชแซมในพืชหลัก ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าทำให้ครัวเรือนเกษตรกรมีชนิดพืชในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1.3 เท่า คือเพิ่มขึ้นจาก 23 ชนิด/ครัวเรือน ในปี 2551 เป็น 53 ชนิด/ครัวเรือนในปี 2555

เสาหลักที่ 3 “ภูมิปัญญาวิถีต้นพอเพียง” พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชที่เหมาะสมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและพัฒนาเกษตรกรให้เป็นนักวิจัยท้องถิ่น ใช้หลัก “1 คน 1 ภูมิปัญญานำพาชีวิตพอเพียง” เกษตรกรสามารถทดลองหาองค์ความรู้มาแก้ปัญหาตัวเองได้ภายใต้การมีส่วนร่วมของนักวิจัยตั้งแต่วิเคราะห์ปัญหา หาวิธีการแก้ปัญหาจากการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลงานวิจัย จัดทำแปลงทดลอง เก็บข้อมูล และสรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าได้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่นหลายเรื่อง เช่น เทคโนโลยีผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดการใช้สารเคมีในการผลิตพริกลดการใช้สารเคมีในการผลิตดาวเรือง การผลิตมังคุดคุณภาพนอกฤดูการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพสละ การเพิ่มผลผลิตสะตอ การป้องกันกำจัด

แมลงวันทองเจาะผลมะระ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างพาราการ ใช้สารสกัดจากพืชป้องกันกำจัดแมลงศัตรูถั่วฝักยาว การเพิ่มผลิถ่มันเทศก่อนข้าว แดงกวาก่อนข้าว แดงโมก่อนข้าว ข้าวโพดหวาน และการปลูกพืชต่างระดับ 4 ชั้น

เสาหลักที่ 4 “ดำรงชีพพอเพียง” ใช้หลัก “1 เดือนทำตามคำพ่อสอน 1 ถ้อยคำนำชีวิตพอเพียง” โดยจัดเวทีวิจัยสัญจรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงกับเครือข่ายภายในภายนอก ผลการวิจัยพบว่าในระดับครัวเรือนมีรายได้จากพืชเพิ่มขึ้นจากก่อนพัฒนาร้อยละ 2.1 รายจ่ายเพื่อลงทุนการเกษตร ลดลงจากก่อนพัฒนา ร้อยละ 56.0 ค่าใช้จ่ายค่าอาหารที่เป็นพืชผักผลไม้ลดลงร้อยละ 50.1 รายจ่ายเพื่อดำรงชีพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 22.4 การวัดระดับความพอเพียงพบว่ามิฉะนั้นความพอเพียงในการดำรงชีพเพิ่มขึ้นจาก 3.51 เป็น 3.85

ตัวชี้วัดด้านความพอประมาณในการผลิตพืช ได้แก่

- 1) ปริมาณการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์
- 2) การลดต้นทุน เพิ่มรายได้ความพอใจในสมดุสรายได้รายจ่าย
- 3) ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง
- 4) พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว
- 5) พืชกับความเป็นอยู่กัเพื่อนบ้าน
- 6) พืชกับความเป็นอยู่ในสังคม
- 7) พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- 8) พืชกับความสุขมวลรวม

ด้านความมีเหตุผลในการผลิตพืช ได้แก่

- 1) การใช้ภูมิปัญญาความรู้ในการคิดค้นพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืช
- 2) การใช้เหตุใช้ผลในการผลิตพืช
- 3) คำปรึกษา วางแผนป้องกันแก้ไขปัญหา ศึกษาการตลาด ประเมินรายได้รายจ่าย
- 4) การตรวจสอบติดตามการผลิตพืช
- 5) การตลาด การบันทึกข้อมูล การสรุปทบทวนความรู้ และผลตอบแทน
- 6) ความรอบรู้ในการผลิตพืช
- 7) คุณธรรมในการผลิตพืช

ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันในการผลิตพืช ได้แก่

- 1) ภูมิคุ้มกันจากผลกระทบที่จะเกิดความเสียหายอย่างทันทีทันใด
- 2) ภูมิคุ้มกันจากภาวะแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล
- 3) ภูมิภูมิคุ้มกันจากการเปลี่ยนผ่านโครงสร้าง/การพัฒนา
- 4) การสร้างภูมิภูมิคุ้มกันด้วยการพัฒนาทุนดำรงชีพ ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนธรรมชาติ ทุนการเงิน ทุน

กายภาพ

8.1.2 ตัวชี้วัดจากหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน

ดังนั้น ความพอประมาณหมายถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นความมีเหตุผลหมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวหมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต หลักการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) ด้านจิตใจทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวมมีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
- 2) ด้านสังคมแต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแรงเป็นอิสระ
- 3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่าโดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน
- 4) ด้านเทคโนโลยีจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วเทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดีจึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อมและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง
- 5) ด้านเศรษฐกิจแต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการมุ่งที่การลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อน เป็นสำคัญและยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้

8.1.3 ตัวชี้วัดจากดัชนีวัดการพัฒนาคน (human development index :HDI) สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program : UNDP) ได้จัดทำดัชนีการพัฒนามนุษย์ขึ้น ประกอบด้วยสามมิติหลัก ได้แก่ (ศูนย์สารสนเทศแห่งชาติ, 2557)

สุขภาพ (Health) ตัวบ่งชี้ คือ อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (Life expectancy at birth)

การศึกษา (Education) ตัวบ่งชี้ คือ จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (Mean Years of Schooling) และจำนวนปีที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา (Expected Years of Schooling)

มาตรฐานคุณภาพชีวิต (Living Standards) ตัวบ่งชี้ คือ รายได้ประชาชาติรวมต่อบุคคล (Gross National Income per Capita)

8.1.4 ตัวชี้วัดจากความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness หรือ GNH) เสถียรภาพของ "ความสุขมวลรวมประชาชาติ" มี 4 ประการคือ (ทวิวัฒน์, 2557)

- 1) การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอย่างยั่งยืนและเสมอภาค
- 2) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 3) การรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรม
- 4) การส่งเสริมการปกครองที่ดี

8.1.5 ตัวชี้วัดจากแนวความคิดการดำรงชีพและการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Livelihoods and sustainable livelihoods) แนวความคิดนี้เสนอโดย DFID : department for international development ใน The1997UK government white paper on international development committed การดำรงชีพอย่างยั่งยืน(sustainable livelihoods) หมายถึง การแสดงออกถึงศักยภาพในการต่อสู้หรือรับมือกับความตึงเครียดหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยดำรงประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ หรือ ความมั่นคงของระบบนิเวศน์ ทรัพยากรธรรมชาติ และความเสมอภาคในสังคม หรืออีกนัยหนึ่งหมายถึงความสามารถของมนุษย์ที่จะมีชีวิตอยู่และปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ปราศจากการสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ทั้งในปัจจุบันและอนาคตการวัดความยั่งยืนของวิถีการดำรงชีพ คือสามารถยืดหยุ่นได้เมื่อเกิดผลกระทบ ไม่ขึ้นกับการสนับสนุนจากภายนอก รักษาผลิตภาพของทรัพยากรไว้ได้นาน ไม่ทำลายวิถีการดำรงชีพผู้อื่นหรือสามารถประนีประนอมร่วมกันได้ การก่อให้เกิดความยั่งยืนของการใช้สภาพแวดล้อม ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของครัวเรือน สังคม และสถาบัน

แนวความคิดหลักของการดำรงชีพอย่างยั่งยืน(Sustainable livelihoods concept) 1) ใช้คนเป็นสำคัญ (People-centered) 2) มีความเป็นองค์รวม(Holistic) ไม่แยกส่วน(non-sectoral) ยอมรับวิถีที่หลากหลาย 3)มีลักษณะของพลวัต(Dynamic)ค้นหาการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะสามารถสนับสนุนผลทางบวก บรรเทาผลทางลบ 4) สร้างบนความเข้มแข็ง(Building on strengths) 5) มีการเชื่อมโยงทั้งระดับมหภาคและจุลภาค(Macro-micro links)(6) มีความยั่งยืน(Sustainability) 4 องค์ประกอบหลักคือ สภาพแวดล้อม(Environmental) เศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Social) และสถาบัน(Institutional)

กรอบการทำงาน (Sustainable livelihoods framework)มีองค์ประกอบ 5 ประการคือ

1) บริบทความเปราะบางหรือความอ่อนแอและความไม่แน่นอน (Vulnerability Context)เป็นภาวะที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบโดยตรงต่อทรัพย์สิน และผลลัพธ์จากวิถีการดำเนินชีวิตคือ shocks-ภาวะที่เกิดผลกระทบ

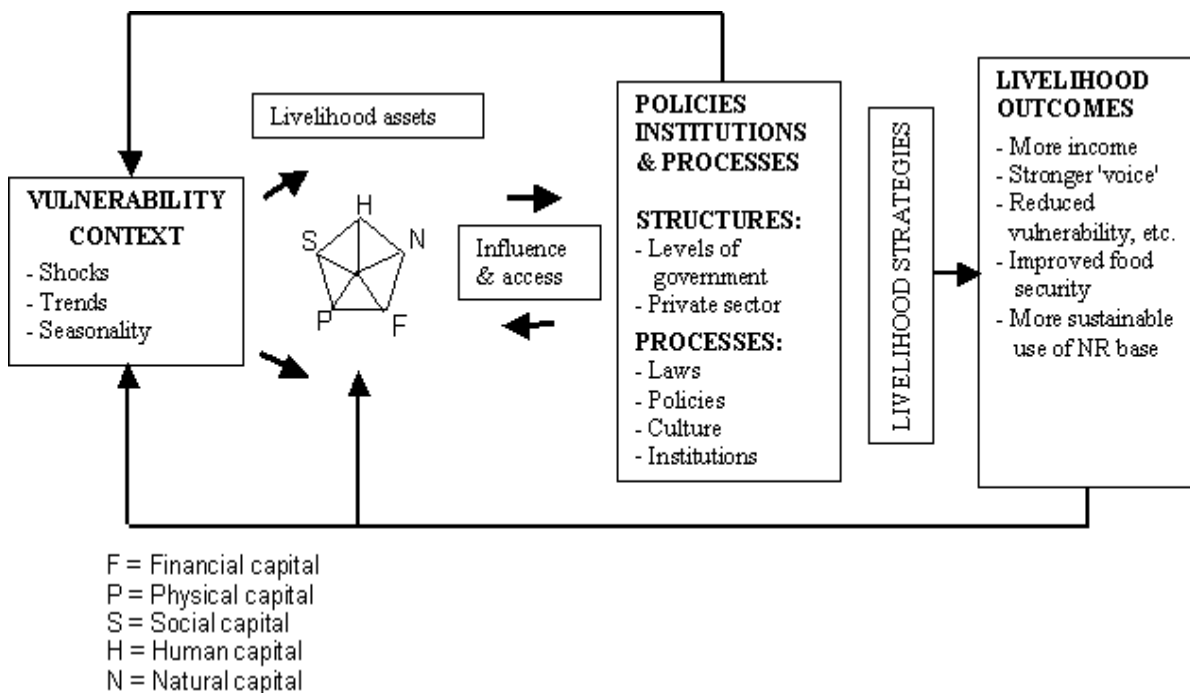
อย่างทันทีทันใด และรุนแรง trends-ภาวะแนวโน้มของการเคลื่อนไหวของปัจจัยต่างๆ seasonality-ภาวะการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล วัฏจักร

2) สินทรัพย์การดำรงชีพ (Livelihoods assets)คือเป็นต้นทุนการดำรงชีพ แบ่งเป็น 5 ประเภทคือ human capital- ต้นทุนทรัพยากรมนุษย์ เช่น ทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านแรงงาน คุณภาพแรงงาน ศักยภาพการเป็นผู้นำ และความมีสุขภาพดี natural capital- ต้นทุนธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ financial capital- ต้นทุนทางการเงิน physical capital- ต้นทุนทรัพยากรทางกายภาพ เช่น วัสดุที่ใช้ในการผลิต social capital- ต้นทุนทางสังคม เช่น กลุ่ม เครือข่าย ประชาสังคม การเป็นสมาชิก ความสัมพันธ์ หน้าที่ในสังคม

3) การเปลี่ยนผ่านโครงสร้างและกระบวนการ (Transforming Structures & Processes)คือ Structures-โครงสร้างมี 2 ระดับคือระดับสาธารณะ และระดับส่วนบุคคล Processes-กระบวนการที่เป็นส่วนขับเคลื่อน ของโครงสร้าง เช่น นโยบาย กฎหมาย ข้อกำหนด สถาบัน วัฒนธรรม

4) วิธี/กลยุทธ์การดำรงชีพ (Livelihoods strategies) เป็นทางเลือก โอกาส ที่เกษตรกรใช้เป็นกลยุทธ์ในการดำเนินชีวิต

5) ผลลัพธ์ (Livelihood Outcome) ได้แก่การมีรายได้เพิ่มขึ้น (more income) การเพิ่มการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (increased well-being)การลดความอ่อนแอ (reduced Vulnerability) การเพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร (improved food security) และการเกิดความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ (sustainable use of NR based)

8.1.6 ตัวชี้วัดจากแนวความคิดเกษตรยั่งยืนและความยั่งยืนของมนุษย์ (sustainable agriculture and sustain people) การเกษตรแนวใหม่คำนึงถึงหลัก 3 ประการ คือ

- 1) ความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ (economic viability)

2) ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility)

3) ความมั่นคงของระบบนิเวศน์ (ecological integrity)

หลักการจัดการฟาร์ม ใช้แนวทางการจัดการทรัพยากรแบบองค์รวม (Holistic Resource Management) ทำเกษตรทางเลือกมีความหลากหลาย (alternatives, diverse) เกษตรอินทรีย์ (organic farm) เกษตรต้นทุนต่ำ (low-input) เกษตรชีวภาพ(biodynamic farm)ใช้ช่องทางการตลาดแบบคุณภาพ เฉพาะเจาะจง (market in the niches) ทำงานอาศัยฐานการใช้ความรู้ (knowledge based systems) คิดและปรับปรุงอยู่เสมอ (working thinker and thinking worker) (College of Agriculture, Food and Natural Resources university of Missouri,2004)

จากแนวความคิดที่กล่าวมาทั้งหมดได้สรุปตัวชี้วัดเบื้องต้นที่จะนำมาใช้ในการศึกษา ดังนี้

ตัวชี้วัดด้านความพอประมาณในการผลิตพืช ได้แก่

- 1) ปริมาณการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์
- 2) การลดต้นทุน เพิ่มรายได้ความพอใจในสมดุสรายได้รายจ่าย
- 3) ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง
- 4) พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว
- 5) พืชกับความเป็นอยู่อยู่กับเพื่อนบ้าน
- 6) พืชกับความเป็นอยู่ในสังคม
- 7) พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- 8) พืชกับความสุขมวลรวม

ตัวชี้วัดด้านความมีเหตุผล รอบรู้และคุณธรรม ในการผลิตพืช ได้แก่

- 1) การใช้ภูมิปัญญาความรู้ในการคิดค้นพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืช
- 2) การใช้เหตุใช้ผล
- 3) ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง วางแผน ตรวจสอบ ติดตาม
- 4) คุณธรรม
- 5) ความเพียร

ตัวชี้วัดด้านการสร้างภูมิคุ้มกันในการผลิตพืช ได้แก่

- 1) ภูมิคุ้มกันจากผลกระทบที่จะเกิดความเสียหายอย่างทันทีทันใด
- 2) ภูมิคุ้มกันจากภาวะแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล
- 3) ภูมิภูมิคุ้มกันจากการเปลี่ยนผ่านโครงสร้าง/การพัฒนา
- 4) การสร้างภูมิภูมิคุ้มกันด้วยการพัฒนาทุนดำรงชีพ ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนธรรมชาติ ทุนการเงิน ทุนกายภาพ

ตัวชี้วัดด้านการนำ 23 หลักทรงงานของในหลวง มาปฏิบัติ

- 1) ประโยชน์ส่วนรวม

- 2) การมีส่วนร่วม
- 3) ระเบิดจากข้างใน
- 4) รู้ รัก สามัคคี
- 5) การพึ่งตนเอง
- 6) การปลูกพืชเพื่อให้พออยู่พอกิน
- 7) เศรษฐกิจพอเพียง
- 8) การแสดงความจริงใจต่อเพื่อนบ้าน
- 9) ภูมิสังคม
- 10) ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด
- 11) บริการรวมที่จุดเดียว
- 12) ปลูกป่าในใจคน
- 13) ทำงานอย่างมีความสุข
- 14) องค์กรรวม
- 15) ทำตามลำดับขั้น
- 16) แก้ปัญหาที่จุดเล็ก
- 17) ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- 18) ไม่ติดตำรา
- 19) ความเพียร
- 20) ใช้ธรรมปราบอธรรม
- 21) ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ
- 22) ขาดทุนคือกำไร
- 23) ทำให้ง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

8.2 การประเมินตัวชี้วัดของผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ส่งแบบสอบถามเพื่อให้ประเมินตัวชี้วัด

1. นายชนวน รัตนวราหะ	อดีตรองอธิบดี กรมวิชาการเกษตร
2. นายไพโรจน์ สุวรรณจินดา	อดีตรองอธิบดี กรมวิชาการเกษตร
3. นายนิชัย ไทยพานิช	ที่ปรึกษา กรมวิชาการเกษตร
4. ดร.สมชาย บุญประดับ	ผู้เชี่ยวชาญ กรมวิชาการเกษตร
5. ดร.สมยศ ทุงหว่า	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
6. ดร.ไพบุลย์ ประโมจรรย์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
7. นายมรกต อักษรสวาท	อดีตผู้เชี่ยวชาญ กรมวิชาการเกษตร

8. นายประพันธ์ อรรถนกุล	อดีตเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
9. นายจรูญศักดิ์ สุขชุม	เกษตรและสหกรณ์จังหวัด(พัทลุง)
10. นายปพน จันทรเรือง	เกษตรและสหกรณ์จังหวัด(สงขลา)
11. นายอุทัย น้อยดำ	ผู้นำชุมชนเครือข่ายสินธุ์แพรทอง
12. นายไทร้หนูน ศรียศ	ผู้นำมุสลิม จ.พัทลุง
13. นายนัน ชูเอียด	ปราชญ์ชาวบ้าน จ.พัทลุง
14. กลุ่มเกษตรกรโครงการวิจัยฯ	ต.รำแดง อ.สิงหนคร จ.สงขลา 30 ราย

ในการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิได้ใช้แบบสอบถามส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็น (ภาคผนวก) และประมวลผล จำนวน 3 รอบ ระหว่างปี 2559-2561

8.2.1 สรุปความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ ปี 2559

โดยรวมได้มีการให้น้ำหนักคะแนนในแต่ละตัวชี้วัด เมื่อแบ่งเป็น 3 ระดับ มาก ปานกลาง น้อย พบว่าตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (คะแนน 3.67-5.00) ที่ควรนำมาใช้เป็นตัวชี้วัด มีดังนี้

หมวดทั่วไป ได้แก่ ปริมาณการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเองสมดุลรายได้รายจ่าย

หมวดพืชกับความเป็นอยู่ ได้แก่

1. สามี-ภรรยาได้ช่วยทำงานปลูกพืช
2. การได้ร่วมมือกับชุมชนเวลามีกิจกรรมเกี่ยวกับพืช
3. การประกอบอาชีพที่ไม่สร้างความเดือดร้อนหรือทำให้มีข้อขัดแย้งกับเพื่อนบ้านเช่น สัตว์เลี้ยงทำลายพืชผลคนอื่น
4. การให้คำปรึกษาการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน
5. การได้ช่วยเหลือการแบ่งปันพันธุ์พืชแก่เพื่อนบ้าน
6. การได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆเวลามีกิจกรรมเกี่ยวกับพืช
7. การได้ช่วยเหลือการแบ่งปันผลผลิตพืชแก่เพื่อนบ้าน

หมวดพืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่

1. การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในแปลงปลูกพืช
2. การรักษาสภาพป่าที่มีอยู่ในธรรมชาติ
3. การมีการใช้น้ำอย่างประหยัด
4. การหาเศษพืช ฟางข้าวคลุมหน้าดินในแปลงปลูก

5. การปลูกพืชตระกูลถั่วในแปลงนา

หมวดความสุขมวลรวม ทุกตัวชี้วัด

หมวดพืชกับภูมิคุ้มกันด้านภาวะความเปราะบาง ผลกระทบอย่างทันทีทันใด ภาวะแนวโน้ม ตามฤดูกาล ด้านการเปลี่ยนแปลงนโยบายของหน่วยงานต่างๆได้แก่

1. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดน้ำท่วมฉับพลันหรือภัยแล้งในแปลงพืช
2. การพึ่งพารายได้จากพืชเมื่อต้องการใช้เงินแบบฉุกเฉิน
3. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพืชไม่ได้
4. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรงในพืชใดพืชหนึ่งอย่างฉับพลัน
5. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดราคาผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งตกต่ำ
6. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งได้น้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้

หมวดพืชกับทุนดำรงชีพ

ทุนมนุษย์ ทุกตัวชี้วัด ยกเว้น จำนวนครั้งที่ได้อ่านหนังสือหรือได้ดูรายการทีวีที่ให้ความรู้การปลูกพืช
ทุนการเงินได้แก่ การมีออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำปลูกพืช

ต้นทุนธรรมชาติได้แก่

1. ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดินที่ใช้ปลูกพืช
2. ระดับความสะดวกในการเดินทาง ขนส่ง ระหว่างแปลงนา/สวน ถึงบ้าน
3. ความพอเพียงของเครื่องมือเครื่องจักรที่หามาใช้ทำการปลูกพืช

ต้นทุนกายภาพได้แก่ระดับความเพียงพอของน้ำที่ใช้ทำการปลูกพืช

ต้นทุนสังคมได้แก่การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน

หมวดความมีเหตุมีผล รอบรู้ และคุณธรรม

การใช้เหตุใช้ผลทุกตัวชี้วัด

ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ตรวจสอบ ติดตามทุกตัวชี้วัด

คุณธรรมได้แก่

1. การคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย
2. การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง

ความเพียรทุกตัวชี้วัด

การนำ 23 หลักทรงงานมาปฏิบัติทุกตัวชี้วัด

ปี 2560

สรุปความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องการให้น้ำหนักคะแนนในแต่ละตัวชี้วัด พบว่าได้ให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดต่อไปนี้ คือ สมดุลรายได้รายจ่าย การได้ช่วยเหลือการแบ่งปันผลผลิตพืช พันธุ์พืช เครื่องมือการเกษตรในการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในแปลงปลูกพืช การมีการใช้น้ำอย่างประหยัดการหาเศษพืช ฟางข้าวคลุมหน้า

ดินในแปลงปลูก การปลูกพืชกับสุขภาพกาย การปลูกพืชกับสุขภาพจิต การปลูกพืชกับการพบปะกับเพื่อนบ้านและบุคคลต่างๆ การพึ่งพารายได้จากพืชเมื่อต้องการใช้เงินแบบฉุกเฉิน การเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพืชไม่ได้ ศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรงในพืชใดพืชหนึ่งอย่างฉับพลัน ความรู้ความสามารถด้านการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องตามความต้องการของพืช การผลิตปุ๋ยหมัก/ชีวภาพ การขยายพันธุ์พืช เช่น ตอนกิ่ง ตัดตา การมีจำนวนแหล่งเงินทุนที่ถี่ยึมมาทำการปลูกพืช ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดินที่ใช้ปลูกพืช ระดับความเพียงพอของน้ำที่ใช้ทำการปลูกพืช การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนและนอกชุมชน การตัดสินใจในการเลือกชนิดพืชที่จะปลูก การตัดสินใจเลือกใช้พันธุ์พืช การทำการค้นคว้า หาความรู้ก่อน เริ่มปลูกพืช การจัดทำบัญชีต้นทุนรายได้การปลูกพืช การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง ความสำเร็จในการปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ความสำเร็จในทำให้ผลผลิตคุณภาพดีขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ ควรให้ความสำคัญเพิ่มเติมในด้านต่อไปนี้

- ด้านผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เช่น โรคระบาด ศัตรูพืช ราคาปัจจัยการผลิต การมีองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ความผันผวนทางเศรษฐกิจ แรงงาน
- ด้านความเพียร รวมถึงความสำเร็จในการแก้ปัญหา โรค แมลง และศัตรูพืชอื่นๆ ไว้ในข้อเดียวกัน
- ด้านความยั่งยืนทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มการดูแลแหล่งน้ำให้อยู่ในสภาพดีไม่มลพิษในแหล่งน้ำ
- ด้านความสุขมวลรวม เพิ่มด้านสาธารณสุขโภชนาการ และระบบสหกรณ์ในชุมชน
- ด้านทุนทางการเงิน เพิ่มการช่วยเหลือจากการลงทุนจากเอกชน
- ด้านอื่นๆ จำนวนการบริโภคพืช เปลี่ยนเป็นปริมาณ การปลูกพืชในพื้นที่สาธารณะ การปลูกฝังเยาวชนการใช้ประโยชน์พื้นที่ไม่ให้ว่างเปล่า ผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม การผลิตที่เหมาะสมกับแรงงานและทรัพยากร บัญชีครัวเรือน ประเมินความพอเพียงตนเอง พัฒนานิสัยพฤติกรรม ระดับความพอเพียงด้านปัจจัยพื้นฐาน การรับการพัฒนา การนำหลักเกษตรยั่งยืนมาเป็นตัวชี้วัด
- จัดทำคำอธิบายความหมายตัวชี้วัดให้ชัดเจน ตัวชี้วัดมีมากจึงควรจัดกลุ่มตัวชี้วัด หลักการทรงงานควรเลือกข้อที่เหมาะสมกับพื้นที่

-แยกการวัดระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน

-เน้นความคิดในการจัดการ วิธีการ และผลจากการจัดการ และให้เป็นรูปธรรมที่เข้าใจได้

อนึ่งผลการประเมินน้ำหนักตัวชี้วัดเหล่านี้จะนำมาจัดลำดับ ซึ่งแนวโน้มจะคัดเลือกให้เหลือตัวชี้วัดน้อยลง เพื่อความสะดวกในการนำมาใช้งาน โดยในปีที่3 จะเน้นการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนเป็นสำคัญ

ปี2561

ดำเนินการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ จัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดโดยชุมชน เก็บข้อมูลช่วงปลายปี และสรุปผล

การจัดลำดับความสำคัญของตัวชี้วัดในเบื้องต้นมี พบว่าตัวชี้วัดที่มีลำดับคะแนนสูง ดังนี้
คะแนนการประเมินตัวชี้วัดวัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืช ปี 2559-2560

-สมดุลรายได้รายจ่าย

-ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง

-ปริมาณการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์

พืชกับความเป็นอยู่

- การได้ช่วยเหลือการแบ่งบันผลผลิตพืชแก่เพื่อนบ้าน
- การได้ช่วยเหลือการแบ่งบันพันธุ์พืชแก่เพื่อนบ้าน
- การได้ช่วยเหลือด้านเครื่องมือการเกษตรในการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน
- การให้คำปรึกษาการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน
- เยาวชนได้ช่วยทำงานปลูกพืช

พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

- การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในแปลงปลูกพืช
- การรักษาสภาพป่าที่มีอยู่ในธรรมชาติ
- การมีการใช้น้ำอย่างประหยัด
- การหาเศษพืช ฟางข้าวคลุมหน้าดินในแปลงปลูก
- การปลูกแฝกหรือพืชกันดินพังทลายหรือกันดินชะล้าง

ด้านความสุขมวลรวม

- การปลูกพืชกับสุขภาพจิต
- การปลูกพืชกับสุขภาพกาย
- การปลูกพืชกับการพบปะกับเพื่อนบ้านและบุคคลต่างๆ
- การปลูกพืชกับการมีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น
- ความพอใจในความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช
- ความพอใจในการฟื้นฟูรักษาวัฒนธรรมเกี่ยวกับการปลูกพืช
- ความพอใจต่อนโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมการปลูกพืช

พืชกับภูมิคุ้มกันด้านภาวะความเปราะบาง ผลกระทบอย่างทันทีทันใด ภาวะแนวโน้ม ตาม

ฤดูกาล ด้านการเปลี่ยนแปลงนโยบายของหน่วยงานต่างๆ

- การพึ่งพารายได้จากพืชเมื่อต้องการใช้เงินแบบฉุกเฉิน
- ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพืชไม่ได้
- ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรงในพืชใดพืชหนึ่งอย่างฉับพลัน

พืชกับทุนดำรงชีพ

ทุนมนุษย์

- ความรู้ความสามารถด้าน การใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องตามความต้องการของพืช เช่นรู้ว่าสูตรปุ๋ยอะไรใช้เพื่ออะไร
- ความรู้ความสามารถด้าน การผลิตปุ๋ยหมัก/ชีวภาพ
- ความรู้ความสามารถด้าน การขยายพันธุ์พืช เช่น ตอนกิ่ง ตัดตา
- ความรู้ความสามารถด้าน การผลิตสารสกัดจากพืชเพื่อนำมาฉีดป้องกันกำจัดแมลง

-ความรู้ความสามารถด้าน การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช เช่นพบแมลงศัตรูพืชระบาดก็สามารถกำจัดได้ผล

ทุนการเงิน

- การมีออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำปลูกพืช
- การมีจำนวนแหล่งเงินทุนที่กู้ยืมมาทำการปลูกพืช

ทุนธรรมชาติ

- ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดินที่ใช้ปลูกพืช
- ระดับความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ หอย ปลา ปูในแหล่งน้ำร่องสวนหรือในนา
- ปริมาณไส้เดือนและแมลงหรือสิ่งมีชีวิตในดินที่ใช้ปลูกพืช
- ระดับการชะล้างของดินที่ใช้ปลูกพืช

ทุนกายภาพ

- ระดับความเพียงพอของน้ำที่ใช้ทำการปลูกพืช

ทุนสังคม

- การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน
- จำนวนโครงการที่ร่วมงานกับหน่วยงานต่างๆ

ความมีเหตุมีผล รอบรู้ และคุณธรรม

การใช้เหตุใช้ผล

- การตัดสินใจในการเลือกชนิดพืชที่จะปลูก
- การตัดสินใจในการตัดสินใจเลือกใช้พันธุ์พืช
- การตัดสินใจในการให้น้ำพืช

ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ตรวจสอบ ติดตาม

- การจัดทำบัญชีต้นทุนรายได้การปลูกพืช
- การทำการค้นคว้า หาความรู้ก่อน เริ่มปลูกพืช
- การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติดูแลรักษาพืช
- การคาดการณ์ถึงปัญหาการปลูกพืชที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า
- การประเมินผลได้ผลเสียก่อนการปลูกพืช

คุณธรรม

- การคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย
- การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง
- การปฏิบัติดูแลรักษาพืชได้ถูกต้องตรงตามแผนที่ได้ตกลงกับเจ้าหน้าที่

ความเพียร

- ความสำเร็จในลดต้นทุน และสร้างกำไร
- ความสำเร็จในการปรับปรุงดินให้ดีขึ้น

- ความสำเร็จในทำให้ผลผลิตคุณภาพดีขึ้น
- ความสำเร็จในการทำให้ได้ผลผลิตพืชเพิ่มขึ้น

หลังจากนั้นได้นำตัวชี้วัดทั้งหมดมาให้ชุมชนจัดลำดับเป็นขั้นตอนสุดท้ายโดยกลุ่มเกษตรกรในชุมชน ผลการจัดลำดับของชุมชน โดยสรุปมีตัวชี้วัดที่ชุมชนให้ความสำคัญสูง คือ

ปริมาณการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์

สมตุลรายได้รายจ่าย

ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง

พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม ด้านการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนบ้าน การได้ช่วยเหลือด้านแรงงานในการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน การได้ช่วยเหลือด้านเครื่องมือการเกษตรในการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน การได้ช่วยเหลือแบ่งปันผลผลิตแก่เพื่อนบ้าน การได้ช่วยเหลือแบ่งปันพันธุ์พืชแก่เพื่อนบ้าน

พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในแปลงปลูกพืช การหาเศษพืช ฟางข้าวคลุมหน้าดินในแปลงปลูก การเผาเศษพืช เผาซังข้าว เผาป่าละเมาะที่รกร้าง

ด้านความสุขมวลรวม การปลูกพืชกับการพบปะเพื่อนบ้านและบุคคลต่างๆ การปลูกพืชกับสุขภาพการ การปลูกพืช

กับสุขภาพจิต การปลูกพืชกับการคิดดี ทำดี เพื่อส่วนรวม การปลูกพืชกับการมีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น

ความมีภูมิคุ้มกันภาวะผลกระทบอย่างทันทีทันใดต่อ ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดน้ำท่วมฉับพลันหรือภัยแล้งในแปลงพืช ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพืชไม่ได้

ความมีภูมิคุ้มกันภาวะผลกระทบภาวะแนวโน้มตามฤดูกาล ต่อความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดราคาผลของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งตกต่ำ ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดผลของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้

ความมีภูมิคุ้มกันภาวะผลกระทบภาวะผลกระทบบจากการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่างๆ ต่อ ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของรัฐบาล ความเสียหายของครอบครัวเมื่อเกิดบริษัทเอกชนมาเปิดกิจการใกล้ๆหมู่บ้าน

การสร้างภูมิคุ้มกันจากการเพิ่มต้นทุน/ทรัพย์สินในการดำรงชีพ

ทุนมนุษย์ ความรอบรู้ ความสามารถด้านการผลิตพืช จำนวนครั้งที่ไปอบรมดูงานการปลูกพืช

ทุนการเงิน การมีออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำการปลูกพืช การมีจำนวนแหล่งเงินทุนกู้ยืมมาทำการปลูกพืช

ทุนธรรมชาติ ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดินที่ใช้ปลูกพืช ระดับความร่วนซุยของดินที่ใช้ปลูก

พืช

ระดับการชะล้างของดินที่ใช้ปลูกพืช ระดับความชุ่มชื้นของหน้าดินที่ไถแปรไม่ผลช่วงหน้าแล้ง

ทุนทางกายภาพ ระดับความพอเพียงของน้ำที่ใช้ในการปลูกพืช ความพอเพียงของเครื่องจักรที่หามาทำการปลูกพืช

ทุนทางสังคม การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน จำนวนโครงการที่เข้าร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

การใช้เหตุใช้ผล การตัดสินใจเลือกชนิดพืชที่จะปลูก การตัดสินใจในการเลือกใช้พันธุ์พืช การตัดสินใจในการเตรียมดินเตรียมหลุมปลูกพืช

ความรอบรู้ การค้นคว้า หาความรู้ก่อนเริ่มปลูก การปรึกษาหารือร่วมกับผู้อื่นในการปลูกพืช การคาดการณ์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า การวางแผนป้องกันแก้ไขปัญหาการปลูกพืชที่จะเกิดขึ้น

คุณธรรม การคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง การแยกแปลงปลูกพืชเพื่อขายกับแปลงปลูกพืชเพื่อบริโภคเองออกจากกัน

ความสำเร็จ ความสำเร็จในการปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ความสำเร็จในการลดต้นทุนและสร้างกำไร

การนำ 23 หลักทรงงานมาใช้ ประเด็นหลัก ได้แก่ การอุทิศเพื่อส่วนรวม การมีส่วนร่วม การรู้ รัก สามัคคี การพึ่งตนเอง การพออยู่พอกิน เศรษฐกิจพอเพียง การแสดงความจริงใจต่อเพื่อนบ้าน ภูมิสังคม ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ความเพียร ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทำงานอย่างมีความสุข ไม่ติดตำรา ขาดทุนคือกำไร ทำให้ง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด (ตารางที่1)

8.2.3 การวิเคราะห์ ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของตัวชี้วัด

การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของการวัดในแต่ละด้าน เป็นการนำหลักสถิติในการประเมินว่าข้อคำถามย่อยแต่ละข้อว่ามีคะแนนความสัมพันธ์กับด้านที่จะวัดมากน้อยเท่าใด (Corrected Item-Total Correlation) และหากลบข้อคำถามนั้นออกจะมีผลต่อค่าความเชื่อมั่นในการวัดเพิ่มมากขึ้นเท่าใด (Cronbach's Alpha if Item Deleted) ซึ่งในการนำมาใช้ประเมินตัวชี้วัดนี้ จะตัดข้อคำถามที่มีค่าที่มี Corrected Item-Total Correlation น้อย และ Cronbach's Alpha if Item Deleted สูงกว่าค่าเฉลี่ยออก แล้วคำนวณค่าความเชื่อมั่นใหม่ ทำแบบนี้หลายๆรอบ จนกระทั่งได้คะแนนค่าความเชื่อมั่นในการวัดที่เหมาะสม

ผลการวิเคราะห์มีข้อคำถามที่ถูกตัด ดังนี้

ด้านพืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การปลูกพืชตระกูลถั่วในแปลงนา และการปลูกไม้ยืนต้นในไร่นา ด้านการไม่เผาเศษพืช เผาซังข้าว เผาป่าละเมาะที่รกร้าง เป็นตัววัดที่มีค่าความเชื่อมั่นต่ำ แต่เนื่องจากมีความสำคัญเชิงนโยบายจึงยังคงใช้เป็นตัวชี้วัด

ด้านพืชกับความสุขมวลรวม ได้แก่ ความพอใจในการเข้ามาส่งเสริมการปลูกพืชของหน่วยงานราชการ การปลูกพืชกับสุขภาพกาย และการปลูกพืชกับสุขภาพจิต

ด้านพืชกับภูมิคุ้มกัน ได้แก่ การพึ่งพารายได้จากพืชเมื่อต้องการใช้เงินแบบฉุกเฉิน

ด้านพืชกับภูมิคุ้มกันด้านการเพิ่มทุนในการดำรงชีพ ได้แก่ ระดับการชะล้างของดินที่ใช้ปลูกพืช ระดับความชุ่มชื้นของนก กู กบ แมงมุม แมลงปอ ในแปลงปลูกพืช ระดับความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ ระดับความสะดวกในการเดินทาง ความพอใจของเครื่องจักรที่นำมาทำการปลูกพืช

ด้านพืชกับความมีเหตุผล ได้แก่ การกำหนดราคาผลผลิตที่จะขาย การคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย การแยกแปลงปลูกพืชเพื่อขายกับแปลงปลูกพืชเพื่อบริโภคเองออกจากกัน การปกปิดข้อมูลการผลิตพืชที่บอกกับผู้อื่น การทิ้งสารเคมีหรือของเสียในแหล่งน้ำหรือคลองธรรมชาติ

พืชกับการปฏิบัติตามหลักทรงงาน ได้แก่ ทำตามลำดับขั้น แก้ปัญหาที่จุดเล็ก

8.2.4 บทสรุปลำดับความสำคัญของตัวชี้วัด

ใช้เกณฑ์ที่นำมาใช้ในการจัดลำดับคือจะต้องมีองค์ประกอบ 4 ส่วนที่คล้องจองกันคือ

1. มีระดับคะแนนสูงจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ
2. ชุมชนจัดลำดับความสำคัญสูง
3. ค่าความเชื่อมั่นสูง (correlation และ Cronbach's Alpha) และตัวชี้วัดนั้นไม่ถูกตัดออกจากการวิเคราะห์
4. มีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ

สรุป เพื่อการทำให้ง่ายต่อการนำตัวชี้วัดไปใช้วัดความพอเพียงในการผลิตพืชจึงได้นำตัวชี้วัดที่เป็นกลุ่มเดียวกันมารวมเป็นข้อเดียวกัน รวมเป็น 8 กลุ่มตัวชี้วัด กลุ่มละ 3 ตัวชี้วัดย่อย รวม 24 ตัวชี้วัด ได้แก่

1 พื้นฐานทั่วไป ได้แก่ สมดุลรายได้รายจ่าย, ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง และ ชนิด ปริมาณ การผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

2 พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม ได้แก่ สมาชิกครัวเรือนช่วยทำงานปลูกพืช, การช่วยเหลือเพื่อนบ้าน เช่น ให้คำปรึกษา/แรงงาน/เครื่องมือ/พันธุ์พืช/ผลผลิต และการประกอบอาชีพเกษตรที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้าน และการได้ร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงาน ในกิจกรรมเกี่ยวกับพืช

3 พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ) และ สารปรับปรุงดิน, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ดิน การไม่เผาเศษพืช และ อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ และการลด ละ เลิก การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

4. ด้านความสุขมวลรวม ได้แก่ ความพึงพอใจในการปลูกพืชกับการช่วยให้สุขภาพดีขึ้น และ การคิดดี ทำดี เพื่อส่วนรวม และการช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้น, ความพึงพอใจต่อพฤติกรรมปลูกพืชของชุมชน เช่น ความร่วมมือของชุมชน การช่วยกันรักษาป่าของชุมชน การฟื้นฟูรักษา วัฒนธรรมเกี่ยวกับการปลูกพืช การจัดการแก้ปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บผลผลิต และ ความพึงพอใจในการส่งเสริมการปลูกพืชของหน่วยงานรัฐบาล สถานศึกษา และ สาธารณะสุข

5 ความมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่

ภาวะผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด คือ ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อเกิดน้ำท่วมหรือภัยแล้ง, การเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพืชไม่ได้ และ ศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรง

ภาวะแนวโน้มตามฤดูกาล คือ ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อจะเกิดราคาผลผลิตตกต่ำ หรือปริมาณผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งลดลง, ถึงกำหนดเวลาที่จะต้องหาเงินไปส่งเงินกู้ธนาคาร และปุ๋ยเคมี หรือปัจจัยการผลิต ราคาสูงขึ้น

ภาวะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่างๆ คือ ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของราชการ และหน่วยงานท้องถิ่น, บริษัทเอกชนขนาดใหญ่มาเปิดกิจการในพื้นที่ใกล้เคียง และการโฆษณาหรือชักชวนให้ซื้อปุ๋ย/สารเคมีของบริษัทหรือตัวแทน

6 การสร้างภูมิคุ้มกันจากการเพิ่มทุน/ทรัพย์สินในการดำรงชีพ

ทุนมนุษย์ คือ ความรู้ ด้านพันธุ์พืช การปลูก การขยายพันธุ์ ดิน ปุ๋ย น้ำ การจัดการศัตรูพืช และแปรรูป ผลผลิตพืช, การรับทราบอบรม ดูงาน และการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช และ ความสามารถด้านการเป็น วิทยากร

ทุนการเงิน คือ การมีออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำการปลูกพืช, การมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมมาทำการปลูกพืช และ การได้รับการช่วยเหลือวัสดุและการลงทุนในการปลูกพืชจากภาครัฐ

ทุนธรรมชาติ คือ ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน ความร่วนซุยของดิน ความชุ่มชื้นของหน้า ดิน , ปริมาณความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในดิน ไส้เดือน แมลงที่เป็นประโยชน์ และพืชผลในธรรมชาติ และระดับ ความเป็นกรดต่างของดินที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช

ทุนทางกายภาพ คือ ระดับความพอเพียงของน้ำที่ใช้ในการปลูกพืช, ระดับความพอเพียงของไฟฟ้ามีใช้ในไร นา และ ระดับความพอเพียงของเครื่องมือ

ทุนทางสังคม คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน, เข้าร่วมโครงการที่หน่วยงาน ต่างๆ และการเป็นกรรมการ ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร

7 พืชกับความมีเหตุผล ได้แก่

การใช้เหตุใช้ผล คือ มีการตัดสินใจเลือกชนิดพืชปลูก และเลือกใช้พันธุ์พืช ที่เหมาะสม, การตัดสินใจในการ เตรียมดิน เตรียมหลุม การให้น้ำพืช ที่เหมาะสม และ การตัดสินใจในการเลือกใช้ปุ๋ย สารเคมี ที่เหมาะสม

ความรอบรู้ คือ การค้นคว้า หาความรู้ ประเมินผลได้ผลเสีย ก่อนเริ่มปลูก, การคาดการณ์ถึงปัญหาที่จะ เกิดขึ้นล่วงหน้า การวางแผนป้องกันปัญหา ตรวจสอบติดตาม การสืบหาสาเหตุของปัญหา และ การบันทึกข้อมูล และ จัดทำบัญชีต้นทุนรายได้

คุณธรรม คือ การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง และคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย , การปฏิบัติดูแลรักษาพืชให้ตรงตามมาตรฐาน และ การทิ้งขยะ เศษพืช สารเคมีหรือของเสียในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือ แปลงปลูกของเพื่อนบ้าน

ความเพียร คือ ความสำเร็จในการลดต้นทุนและสร้างกำไร, ความสำเร็จในการทำให้ผลผลิต และคุณภาพ ดี ขึ้น และ ความสำเร็จในการปรับปรุงดิน และแก้ปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช

8 การนำ 23 หลักทรงงานมาใช้ ได้แก่

ด้านพฤติกรรมตนเองและครอบครัว ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งตนเอง การพออยู่พอกิน ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ทำงานอย่างมีความสุข

ด้านสังคมชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วม เพื่อส่วนรวม การรู้จัก สามัคคี จริ่งใจต่อกัน ระเบิดจากข้างใน ปลูกป่า ในใจคน ขาดทุนคือกำไร บริการรวมที่จุดเดียว การอุทิศเพื่อส่วนรวม

ด้านการผลิตพืช ได้แก่ ความเพียร ทำให้ง่ายได้ประโยชน์สูงสุด ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ภูมิสังคม ไม่ติด ตำรา ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ ใช้ธรรมปราบอธรรม องค์กรวม

(ตารางที่ 1-2)

ตารางที่ 1 การให้คะแนนตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ปี2559-2561 ลำดับความสำคัญโดยชุมชน และการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	2559			2560		2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว	
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน	Correlation			Cronbach's Alpha if Item Deleted	Correlation
ปริมาณการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์	4.33	4.00	4.21	4.00	1					
สมดุลรายได้รายจ่าย	4.08	3.57	3.89	4.50	1					
ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง	4.42	3.86	4.21	4.17	1					
พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม										
การให้คำปรึกษาแก่เพื่อนบ้าน	4.17	3.86	4.05	4.00	1	รวมกันเป็นการให้ความ				
การได้ช่วยเหลือด้านแรงงานในการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน	3.17	3.14	3.16	3.67		ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน				
การได้ช่วยเหลือด้านเครื่องมือการเกษตรในการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน	3.75	3.29	3.58	4.17						
การได้ช่วยเหลือแบ่งปันผลผลิตแก่เพื่อนบ้าน	4.08	3.29	3.79	4.5						

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว	
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน	Correlation Cronbach's Alpha if Item Deleted	Correlation Cronbach's Alpha if Item Deleted
การได้ช่วยเหลือแบ่งปันพันธุ์พืชแก่เพื่อนบ้าน	4.17	3.71	4.00	4.17			
เยาวชนได้ช่วยทำงานปลูกพืช	3.83	3.00	3.53	4.00	2	รวมกันเป็นสมาชิกครัวเรือน	
ผู้สูงอายุได้ช่วยทำงานปลูกพืช	3.58	3.29	3.47	3.67		ช่วยทำงานปลูกพืช	
สามี-ภรรยาได้ช่วยทำงานปลูกพืช	4.58	4.29	4.47	3.92			
การได้ร่วมมือกับชุมชนเวลามีกิจกรรมเกี่ยวกับพืช	4.25	4.29	4.26	3.67	3	รวมกันเป็นการร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ	
การได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆเวลามีกิจกรรมเกี่ยวกับพืช	3.92	4.00	3.95	3.92			
การประกอบอาชีพที่ไม่สร้างความเดือดร้อน หรือทำให้มีข้อขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน เช่น สัตว์เลี้ยงทำลายพืชผลคนอื่น	4.42	3.71	4.16	3.17	4		
พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ						.460	.627
การปลูกพืชตระกูลถั่วในแปลงนา	4.25	3.43	3.95	3.92	4	รวมกันเป็นการปลูกพืชตระกูลถั่วในแปลงนาคาร์ใส่ปุ๋ยในดินปลูกแฝก	ตัด

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว			
						Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted	Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน				
การไม่เผาเศษพืช เผาซังข้าว เผาป่าละเมาะที่รกร้าง	4.25	1.86	3.37	3.17	3	.109	.463	.098	.665
การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในแปลงปลูกพืช	4.58	3.71	4.26	4.25	1	.509	.390	.549	.577
การใส่ปุ๋ยในดินแปลงปลูกพืช	3.33	2.86	3.16	3.42		.383	.371	.536	.537
การปลูกแฝกหรือพืชกันดินพังทลายหรือกันดินชะล้าง	4.00	2.86	3.58	4.00		.299	.385	.252	.626
การหาเศษพืช ฟางข้าว คลุมหน้าดินในแปลงปลูก	4.33	3.43	4.00	4.08	2	.319	.381	.485	.541
การใช้สารฆ่าแมลงหรือพ่นสารกำจัดศัตรูพืช	4.17	2.00	3.37	3.58	7	.258	.409	.273	.609
มีการใช้น้ำอย่างประหยัด	4.33	3.71	4.11	4.17	5	.509	.390	.549	.577
การปลูกไม้ยืนต้นในไร่นา	4.25	2.57	3.63	3.75	6	-0.28	.507	ตัด	
การรักษาสภาพป่าที่มีอยู่ในธรรมชาติ	4.75	3.29	4.21	4.33		.179	.436	.254	.616
					รวมกันเป็นการปลูกไม้ยืนต้นในไร่นาการรักษาสภาพป่าที่มีอยู่ในธรรมชาติ				
ด้านความสุขมวลรวม							.738		.762
ความพอใจต่อนโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมการปลูกพืช	3.75	4.14	3.89	4.17	8	.231	.736	.158	.774
ความพอใจในการเข้ามาส่งเสริมการปลูกพืชของ	3.58	4.00	3.74	3.42		ภาครัฐ	.143	.744	

ตัวชี้วัด	2559		2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว			
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน	Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted			
หน่วยงานราชการ										
ความพอใจในความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช	4.08	4.00	4.05	4.08	5	รวมกันเป็นความพอใจในการร่วมมือของชุมชน	.543	.700	.450	.740
ความพอใจในการเสี่ยสละของชาวบ้านในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช	4.08	3.14	3.74	3.67			.530	.700	.498	.733
ความพอใจในการส่งเสริมให้นำพืชมาใช้ในด้านสาธารณสุขของสถานบริการสาธารณสุข	3.75	3.71	3.74	3.67	6		.278	.735	.342	.756
ความพอใจในการส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืชของโรงเรียนและชุมชน	4.25	3.57	4.00	4.00	7		.646	.680	.669	.705
ความพอใจในการจัดการแก้ปัญหาเรื่องโจรลักขโมยผลผลิตพืชของหน่วยงานและชุมชน	3.5	3.71	3.58	3.5	4		.360	.725	.421	.746
ความพอใจในการช่วยกันรักษาป่าของชุมชน	4.17	3.57	3.95	3.92			.437	.712	.478	.736
ความพอใจในการฟื้นฟูรักษาวัฒนธรรมเกี่ยวกับการปลูกพืช	3.92	4.14	4.00	4.08			.332	.725	.333	.753

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว				
						Correlat ion	Cronba ch's Alpha if Item Deleted	Correlat ion	Cronbac h's Alpha if Item Deleted	
	คะแนน เฉลี่ยจาก ผู้ทรงคุณ วุฒิ	คะแนน เฉลี่ยจาก กลุ่ม เกษตรกร	คะแนน เฉลี่ย ทั้งหมด	คะแนน เฉลี่ยจาก ผู้ทรงคุณ วุฒิ	ลำดับความ สำคัญโดย ชุมชน					
การปลูกพืชกับสุขภาพกาย	4.42	3.71	4.16	4.25	2	รวมกันเป็นพืชกับสุขภาพ	.089	.743		
การปลูกพืชกับสุขภาพจิต	4.33	3.57	4.05	4.25		และการคิดดี ทำดี เพื่อ ส่วนรวม	-.156	.749		
การปลูกพืชกับการมีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น	4.25	4.00	4.16	4.08	3		.349	.724	.396	.748
การปลูกพืชกับการพบปะเพื่อนบ้านและบุคคลต่างๆ	3.92	4.29	4.05	4.17	1		.552	.714	.529	.743
การปลูกพืชกับการคิดดี ทำดี เพื่อส่วนรวม	4.33	4.43	4.37	3.92			.426	.720	.414	.748
ความมีภูมิคุ้มกัน								.794		.815
ภาวะผลกระทบอย่างทันทีทันใด										
ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดน้ำท่วมฉับพลันหรือภัยแล้งในแปลงพืช	4.25	4.00	4.16	3.83	1		.704	.756	.693	.782
การพึ่งพารายได้จากพืชเมื่อต้องการใช้เงินแบบฉุกเฉิน	4.08	3.86	4.00	3.92	4		.010	.815	ตัด	
ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพืชไม่ได้	3.83	4.14	3.95	3.92	2		.286	.794	.287	.818

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว			
						Correlat ion	Cronba ch's Alpha if Item Deleted	Correlat ion	Cronbac h's Alpha if Item Deleted
	คะแนน เฉลี่ยจาก ผู้ทรงคุณ วุฒิ	คะแนน เฉลี่ยจาก กลุ่ม เกษตรกร	คะแนน เฉลี่ย ทั้งหมด	คะแนน เฉลี่ยจาก ผู้ทรงคุณ วุฒิ	ลำดับความ สำคัญโดย ชุมชน				
ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรง	4.17	3.57	3.95	3.92	3	.350	.789	.353	.814
ภาวะแนวโน้มตามฤดูกาล									
ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดราคาผลของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งตกต่ำ	4.17	3.29	3.84	3.83	1	.722	.750	.741	.773
ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดผลของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้	3.92	3.29	3.68	3.83	2	.584	.765	.552	.793
ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดปุ๋ยเคมีราคาสูงขึ้น	3.5	3.71	3.58	3.42	4	.622	.760	.653	.782
ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อถึงกำหนดเวลาที่ จะต้องหาเงินไปส่งเงินกู้ธนาคาร	3.58	3.71	3.63	3.75	3	.331	.789	.328	.814
ภาวะผลการกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่างๆ									
ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของรัฐบาล	3.83	2.71	3.42	3.58	1	.472	.776	.479	.800

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว			
						Correlat ion	Cronba ch's Alpha if Item Deleted	Correlat ion	Cronbac h's Alpha if Item Deleted
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน				
ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของหน่วยงานท้องถิ่น	3.42	3.14	3.32	3.58	3	.324	.789	.329	.813
ความเสียหายของครอบครัวเมื่อเกิดบริษัทเอกชนมาเปิดกิจการใกล้ๆหมู่บ้าน	3.58	3.29	3.47	3.17	2	.395	.784	.418	.807
ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการโฆษณาหรือชักชวนให้ซื้อปุ๋ย/สารเคมีของบริษัทหรือตัวแทน	3.50	2.57	3.16	3.42	4	.478	.775	.486	.800
การสร้างภูมิคุ้มกันจากการเพิ่มต้นทุน/ทรัพย์สินในการดำรงชีพ							0.775		0.816
ทุนมนุษย์									
ความรู้ความสามารถด้านการขยายพันธุ์พืช เช่น ตอนกิ่ง ตัดตา	4.25	3.29	3.89	4.17	1	.310	.767	.316	.813
ความรู้ความสามารถด้านการผลิตปุ๋ยหมัก/ชีวภาพ	4.25	3.57	4.00	4.25		.365	.764	.421	.806
ความรู้ความสามารถด้านการผลิตสารสกัดจาก	4.25	3.14	3.84	4.17		.613	.747	.693	.788

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว	
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน	Correlation Cronbach's Alpha if Item Deleted	Correlation Cronbach's Alpha if Item Deleted
พืชเพื่อนำมาฉีดป้องกันกำจัดแมลง							
ความรู้ ความสามารถด้านการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช	4.17	3.57	3.95	4.00		.752	.738 .782 .782
ความรู้ ความสามารถด้านการป้องกันกำจัดโรคพืช	4.08	3.29	3.79	3.92		.555	.752 .581 .795
ความรู้ ความสามารถด้านการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องตามความต้องการของพืช	4.25	3.71	4.05	4.33		.532	.753 .574 .796
ความรู้ ความสามารถด้านการเพิ่มคุณภาพผลผลิต	4.00	3.86	3.95	3.92		.484	.758 .500 .802
ความรู้ ความสามารถด้านการแปรรูปผลผลิตพืช	4.25	2.86	3.74	3.83		.198	.775 .204 .820
ความสามารถด้านการพูดในที่ชุมชนหรือเวลาที่มีการประชุม	3.92	3.43	3.74	3.5	3	.449	.758 .374 .809
จำนวนครั้งที่ไปอบรมดูงานการปลูกพืช	3.92	3.57	3.79	3.67	2		
จำนวนครั้งที่ได้อ่านหนังสือหรือได้ดูรายการทีวีที่ให้	3.83	3.29	3.63	3.67	4		

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน	Correlation Cronbach's Alpha if Item Deleted
ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช						
ทุนการเงิน						
การมีออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำการปลูกพืช	4.25	3.14	3.84	3.92	1	
การมีจำนวนแหล่งเงินทุนกู้ยืมมาทำการปลูกพืช	3.58	3.29	3.47	4.00	2	รวมเป็นการกู้เงินมาใช้ในการปลูกพืช
จำนวนเงินกู้ที่นำมาใช้ในการปลูกพืช	3.08	2.71	2.95	3.42		
การได้รับการช่วยเหลือวัสดุและการลงทุนในการปลูกพืชจากภาครัฐ	3.17	3.43	3.26	3.5	3	
ต้นทุนธรรมชาติ						
ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดินที่ใช้ปลูกพืช	4.17	3.86	4.05	4.33	1	รวมเป็นความอุดมสมบูรณ์ของดิน
ระดับความร่วนซุยของดินที่ใช้ปลูกพืช	3.67	3.29	3.53	3.75		.222 .772 .266 .814
ระดับการชะล้างของดินที่ใช้ปลูกพืช	3.67	2.86	3.37	4.00		.180 .774 .250 .815
ระดับความชุ่มชื้นของหน้าดินที่ไถแปรไม่ผลช่วงหน้าแล้ง	3.67	3.14	3.47	3.75		-.191 .792 ตัด .278 .770 .315 .813

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว				
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน	Correlation Cronbach's Alpha if Item Deleted	Correlation Cronbach's Alpha if Item Deleted			
ระดับความเป็นกรดต่างของดินที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช	3.83	3.29	3.63	3.67	3	.346	.767	.357	.810	
ปริมาณไส้เดือนและแมลงหรือสิ่งมีชีวิตในดิน	3.83	3.14	3.58	4.00	2	.321	.767	.369	.809	
ระดับความชุ่มชื้นของนก กู กบ แมงมุม แมลงปอ ในแปลงปลูกพืช	3.92	2.57	3.42	3.92		.201	.776	ตัด		
ระดับความอุดมสมบูรณ์ของพืชผักผลไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในแปลงปลูกพืช	3.75	2.29	3.21	3.92		.276	.769	.274	.814	
ระดับความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ	4.08	2.86	3.63	4.00		.093	.780	ตัด		
ต้นทุนทางกายภาพ										
ระดับความสะดวกในการเดินทาง	4.00	3.29	3.74	3.92	3	.163	.775	ตัด		
ระดับความพอเพียงของน้ำที่ใช้ในการปลูกพืช	4.25	3	3.79	4.42	1	.477	.757	.420	.806	
ระดับความพอเพียงของไฟฟ้ามีใช้ในไร่นา	3.25	2.00	2.79	3.83	4	.393	.762	.339	.812	
ความพอเพียงของเครื่องจักรที่หามาทำการปลูกพืช	4.00	3.29	3.74	3.75	2	.129	.779	ตัด		
ต้นทุนทางสังคม										

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว			
						Correlat ion	Cronba ch's Alpha if Item Deleted	Correlat ion	Cronbac h's Alpha if Deleted
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน				
การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน	4.42	3.86	4.21	4.00	1				
จำนวนโครงการที่เข้าร่วมกับหน่วยงานต่างๆ	3.25	3.43	3.32	4.00	2				
การได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกลุ่ม	3.42	3.00	3.26	3.5	3				
การได้รับคัดเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่ม	3.33	2.86	3.16	3.33	4				
พืชกับความมีเหตุผล							.823		.845
การใช้เหตุใช้ผล									
การตัดสินใจเลือกชนิดพืชที่จะปลูก	4.83	4.14	4.58	4.58	1	.595	.806	.610	.831
การตัดสินใจในการเลือกใช้พันธุ์พืช	4.42	4.00	4.26	4.58	2	.520	.810	.503	.836
การตัดสินใจในการเตรียมดินเตรียมหลุมปลูกพืช	4.00	4.00	4.00	4.17	3	.373	.816	.381	.840
การตัดสินใจในการให้น้ำพืช	4.17	4.14	4.16	4.25	4	.443	.813	.421	.839
การตัดสินใจในการซื้อปุ๋ย	3.83	4.00	3.89	4.08	5	.282	.820	.300	.843
การกำหนดราคาผลผลิตที่จะขาย	3.83	3.57	3.74	4.00	6	.056	.828	ตัด	
การตัดสินใจในการซื้อสารเคมี	3.92	3.43	3.74	3.92	7	.502	.810	.494	.836

ตัวชี้วัด	2559		2560		2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว		
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน			Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted	Correlation
ความรู้										
การค้นคว้าหาความรู้ก่อนเริ่มปลูก	4.42	3.43	4.05	4.58	1	รวมกันเป็นการค้นหาความรู้	.690	.803	.696	.828
การปรึกษาหารือร่วมกับผู้อื่นในการปลูกพืช	4.08	3.71	3.95	4.33			.483	.812	.451	.838
การคาดการณ์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า	4.5	3.29	4.05	4.42	2	รวมเป็นการวางแผนป้องกัน	.191	.823	.190	.848
การวางแผนป้องกันแก้ไขปัญหาการปลูกพืชที่จะเกิดขึ้น	4.42	3.57	4.11	4.33			.538	.809	.509	.835
การประเมินผลได้ผลเสียก่อนการปลูกพืช	4.33	3.14	3.89	4.42	3		.379	.816	.389	.840
การตรวจสอบติดตามการปลูกพืช	4.33	3.86	4.16	4.17	4		.337	.819	.358	.842
การสืบหาสาเหตุของปัญหา	4.00	3.57	3.84	4.25	5		.467	.812	.459	.837
การบันทึกข้อมูล	4.08	3.00	3.68	4.5	6		.412	.814	.501	.836
การจัดทำบัญชีต้นทุนรายได้	4.17	3.14	3.79	4.75	7		.390	.815	.479	.837
คุณธรรม										
การคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย	4.00	4.14	4.05	4.42	1		.078	.827	ตัด	

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว				
						Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted	Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted	
การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง	4.67	3.86	4.37	4.83	2	รวมกันเป็นการขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง	.106	.824	.117	.848
การแยกแปลงปลูกพืชเพื่อขายกับแปลงปลูกพืชเพื่อบริโภคเองออกจากกัน	3.58	3.00	3.37	3.83			.087	.826	ตัด	
การปกปิดข้อมูลการผลิตพืชที่บอกกับผู้อื่น	3.25	1.57	2.63	3.5	3		.041	.828	ตัด	
การทิ้งขยะ เศษพืชในแปลงปลูกของเพื่อนบ้าน	3.58	1.86	2.95	3.92	4	รวมกันเป็นการไม่ทิ้งขยะหรือของเสียในที่ของผู้อื่น	.155	.822	.157	.846
การทิ้งสารเคมีหรือของเสียในแหล่งน้ำหรือคลองธรรมชาติ	4.08	2.14	3.37	4.17			-.120	.825	ตัด	
การปฏิบัติดูแลรักษาพืชให้ตรงตามแผนงานหรือมาตรฐานที่ร่วมกันวางไว้กับเจ้าหน้าที่	3.42	3.57	3.47	4.42	5		.178	.822	.143	.847
ความเพียร										
ความสำเร็จในการปรับปรุงดินให้ดีขึ้น	4.67	4.00	4.42	4.5	1		.231	.821	.254	.844
ความสำเร็จในการลดต้นทุนและสร้างกำไร	4.58	3.57	4.21	4.67	2		.284	.819	.276	.843
ความสำเร็จในการทำให้ผลผลิตพืชเพิ่มขึ้น	4.42	3.71	4.16	4.5	3	รวมกันเป็นความสำเร็จในการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ	.231	.821	.224	.845
ความสำเร็จในการทำให้ผลผลิตคุณภาพดีขึ้น	4.5	3.71	4.21	4.5			.303	.819	.315	.842

ตัวชี้วัด	2559	2560	2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว				
						Correlat	Cronba	Correlat	Cronbac	
	คะแนน เฉลี่ยจาก ผู้ทรงคุณ วุฒิ	คะแนน เฉลี่ยจาก กลุ่ม เกษตรกร	คะแนน เฉลี่ย ทั้งหมด	คะแนน เฉลี่ยจาก ผู้ทรงคุณ วุฒิ	ลำดับความ สำคัญโดย ชุมชน	ion	ch's Alpha if Item Deleted	ion	h's Alpha if Item Deleted	
ความสำเร็จในการแก้ปัญหาโรคพืช	4.33	3.43	4.00	4.42	4	รวมกันเป็นความสำเร็จใน	.445	.813	.455	.837
ความสำเร็จในการแก้ปัญหาแมลงแมลงศัตรูพืช	4.25	3.29	3.89	4.33		การแก้ปัญหาคศัตรูพืช	.438	.813	.455	.838
การนำ 23 หลักทรงงานมาใช้								0.675		0.758
การอุทิศเพื่อส่วนรวม	4.25	4.43	4.32	4.58	หลัก		.151	.672	.151	.758
การมีส่วนร่วม	4.42	4.29	4.37	4.58	หลัก		.324	.657	.344	.747
การรู้ รัก สามัคคี	4.5	4.29	4.42	4.5	หลัก		.239	.665	.322	.749
การพึ่งตนเอง	4.83	4.71	4.79	4.5	หลัก		.280	.661	.325	.748
การพอยู่พอกิน	4.58	4.43	4.53	4.67	หลัก		.406	.650	.407	.742
เศรษฐกิจพอเพียง	4.33	4.43	4.37	4.75	หลัก		.352	.658	.297	.750
การแสดงความจริงใจต่อเพื่อนบ้าน	4.67	4.43	4.58	4.83	หลัก		.572	.635	.500	.736
ภูมิสังคม	4.25	4.00	4.16	4.67	หลัก		.156	.674	.248	.754
ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	4.5	4.71	4.58	4.83	หลัก		.614	.633	.600	.730
ความเพียร	4.83	4.57	4.74	4.67	หลัก		.383	.662	.314	.752
ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	4.67	4.29	4.53	4.58	หลัก		.299	.659	.302	.750

ตัวชี้วัด	2559		2560		2561	ความเห็นชุมชน	ค่าความเชื่อมั่นเมื่อวิเคราะห์ทุกตัวชี้วัด		ค่าความเชื่อมั่นเมื่อตัดตัวชี้วัดที่มีค่า Cronbach's Alpha ต่ำกว่าค่าการวัดของกลุ่มออกแล้ว	
	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	คะแนนเฉลี่ยจากกลุ่มเกษตรกร	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ทรงคุณวุฒิ	ลำดับความสำคัญโดยชุมชน		Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted	Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ทำงานอย่างมีความสุข	4.5	4.86	4.63	4.83	หลัก	.085	.676	.127	.759	
ไม่ติดตำรา	4.5	3.71	4.21	4.42	หลัก	.463	.638	.411	.741	
ขาดทุนคือกำไร	4.08	4.00	4.05	4.25	หลัก	.308	.659	.302	.750	
ทำให้ง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	4.67	4.43	4.58	4.83	หลัก	.133	.675	.238	.754	
ระเบิดจากข้างใน	4.33	3.71	4.11	4.58	รอง	.466	.641	.456	.737	
บริการรวมที่จุดเดียว	4.33	3.57	4.05	4.33	รอง	.303	.660	.372	.745	
ปลูกป่าในใจคน	4.00	4.00	4.00	4.25	รอง	.105	.678	.076	.766	
องค์กรรวม	4.25	3.86	4.11	4.5	รอง	.201	.669	.183	.759	
ทำตามลำดับขั้น	4.25	4.14	4.21	4.5	รอง	.002	.698	ตัด		
แก้ปัญหาที่จุดเล็ก	4.58	4.00	4.37	4.75	รอง	-.387	.733	ตัด		
ใช้ธรรมปราบอธรรม	3.67	3.86	3.74	4.17	รอง	.064	.682	.175	.759	
ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ	4.42	4.43	4.42	4.58	รอง	.420	.644	.480	.734	

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดไปใช้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืช

กลุ่มที่	ตัวชี้วัด
1	พื้นฐานทั่วไป
1.1	สมดุลรายได้รายจ่าย
1.2	ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง
1.3	ชนิด ปริมาณ การผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม
2	พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม
2.1	สมาชิกครัวเรือนช่วยทำงานปลูกพืช
2.2	การช่วยเหลือเพื่อนบ้าน เช่น ให้คำปรึกษา/แรงงาน/เครื่องมือ/พันธุ์พืช/ผลผลิต และการประกอบอาชีพเกษตรที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้าน
2.3	การได้ร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงาน ในกิจกรรมเกี่ยวกับพืช
3	พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
3.1	การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ) และสารปรับปรุงดิน
3.2	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ดิน การไม่เผาเศษพืช และอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ
3.3	การลด ละ เลิก การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
4.	ด้านความสุขมวลรวม
4.1	ความพึงพอใจในการปลูกพืชกับการช่วยให้สุขภาพดีขึ้น และ การคิดดี ทำดี เพื่อส่วนรวม และการช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้น
4.2	ความพึงพอใจต่อพฤติกรรมกรรมการปลูกพืชของชุมชน เช่น ความร่วมมือของชุมชน การช่วยกันรักษาป่าของชุมชน การฟื้นฟูรักษา วัฒนธรรมเกี่ยวกับการปลูกพืช การจัดการแก้ปัญหาเรื่องโจรลักขโมยผลผลิต
4.3	ความพึงพอใจในการส่งเสริมการปลูกพืชของหน่วยงานรัฐบาล สถานศึกษา และ สาธารณะสุข
5	ความมีภูมิคุ้มกัน
5.1	ภาวะผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด
5.1.1	ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อเกิดน้ำท่วม หรือภัยแล้ง
5.1.2	ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อเกิดการเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพืชไม่ได้
5.1.3	ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อเกิดศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรง
5.2	ภาวะแนวโน้มตามฤดูกาล
5.2.1	ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อจะเกิดราคาผลผลิตตกต่ำ หรือปริมาณผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งลดลง
5.2.2	ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อจะถึงกำหนดเวลาที่จะต้องหาเงินไปส่งเงินกู้ธนาคาร
5.2.3	ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อจะเกิดปุ๋ยเคมี หรือ ปัจจัยการผลิต ราคาสูงขึ้น

กลุ่มที่	ตัวชี้วัด
5.3	ภาวะผลการกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่างๆ
5.3.1	ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของราชการ และหน่วยงานท้องถิ่น
5.3.2	ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อมีบริษัทเอกชนขนาดใหญ่มาเปิดกิจการในพื้นที่ใกล้เคียง
5.3.3	ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อเกิดการโฆษณาหรือชักชวนให้ซื้อปุ๋ย/สารเคมีของบริษัทหรือตัวแทน
6	การสร้างภูมิคุ้มกันจากการเพิ่มต้นทุน/ทรัพย์สินในการดำรงชีพ
6.1	ทุนมนุษย์
6.1.1	ความรู้ ด้านพันธุ์พืช การปลูก การขยายพันธุ์ ดิน ปุ๋ย น้ำ การจัดการศัตรูพืช และแปรรูปผลผลิตพืช
6.1.2	การรับการอบรม ดูงาน และการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช
6.1.3	ความสามารถด้านการเป็นวิทยากร
6.2	ทุนการเงิน
6.2.1	การมีออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำการปลูกพืช
6.2.2	การมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมมาทำการปลูกพืช
6.2.3	การได้รับการช่วยเหลือวัสดุและการลงทุนในการปลูกพืชจากภาครัฐ
6.3	ต้นทุนธรรมชาติ
6.3.1	ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน ความร่วนซุยของดิน ความชุ่มชื้นของหน้าดิน
6.3.2	ปริมาณความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในดิน ไส้เดือน แมลงที่เป็นประโยชน์ และพืชผลในธรรมชาติ
6.3.3	ระดับความเป็นกรดต่างของดินที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช
6.4	ต้นทุนทางกายภาพ
6.4.1	ระดับความพอเพียงของน้ำที่ใช้ในการปลูกพืช
6.4.2	ระดับความพอเพียงของไฟฟ้ามีใช้ในไร่นา
6.4.3	ระดับความพอเพียงของเครื่องมือ
6.5	ต้นทุนทางสังคม
6.5.1	การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน
6.5.2	จำนวนโครงการที่เข้าร่วมกับหน่วยงานต่างๆ
6.5.3	การเป็นกรรมการ ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร
7	พืชกับความมีเหตุผล
7.1	การใช้เหตุใช้ผล
7.1.1	มีการตัดสินใจเลือกชนิดพืชปลูก และเลือกใช้พันธุ์พืช ที่เหมาะสม
7.1.2	มีการตัดสินใจในการเตรียมดิน เตรียมหลุม การให้น้ำพืช ที่เหมาะสม
7.1.3	มีการตัดสินใจในการเลือกใช้ปุ๋ย สารเคมี ที่เหมาะสม

กลุ่มที่	ตัวชี้วัด
7.2	ความรู้
7.2.1	การค้นคว้า หาความรู้ ประเมินผลได้ผลเสีย ก่อนเริ่มปลูก
7.2.2	การคาดการณ์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า การวางแผนป้องกันปัญหา ตรวจสอบติดตาม การสืบหาสาเหตุของปัญหา
7.2.3	การบันทึกข้อมูล และจัดทำบัญชีต้นทุนรายได้
7.3	คุณธรรม
7.3.1	การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง และคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย
7.3.2	การปฏิบัติดูแลรักษาพืชให้ตรงตามมาตรฐาน
7.3.3	การทิ้งขยะ เศษพืช สารเคมีหรือของเสียในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือ แปลงปลูกของเพื่อนบ้าน
7.4	ความเพียร
7.4.1	ความสำเร็จในการลดต้นทุนและสร้างกำไร
7.4.2	ความสำเร็จในการทำให้ผลผลิต และคุณภาพ ดีขึ้น
7.4.3	ความสำเร็จในการปรับปรุงดิน และแก้ปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช
8	การนำ 23 หลักทรงงานมาใช้
8.1	ด้านพฤติกรรมตนเองและครอบครัว ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งตนเอง การพออยู่พอกิน ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ทำงานอย่างมีความสุข
8.2	ด้านสังคมชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วม เพื่อส่วนรวม การรู้จัก สามัคคี จริงใจต่อกัน ระเบิดจากข้างใน ปลูกป่าในใจคน ขาดทุนคือกำไร บริการรวมที่จุดเดียว การอุทิศเพื่อส่วนรวม
8.3	ด้านการผลิตพืช ได้แก่ ความเพียร ทำให้ง่ายได้ประโยชน์สูงสุด ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ภูมิสังคม ไม่ติดตำรา ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติปราบอธรรม องค์กรรวม

8.3 ผลการนำตัวชี้วัดมาใช้ประเมินความเป็นอยู่ของเกษตรกร

จากตัวชี้วัดที่ได้ได้มาทำเป็นแบบสัมภาษณ์เกษตรกร เพื่อประเมินความพอเพียงในการผลิตพืช ผลปรากฏดังนี้

การดำรงชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

รายได้ รวมปี 2558 เฉลี่ย 262,289 บาท/ครัวเรือน/ปี ลดลงเหลือ 121,196 บาท/ครัวเรือน/ปี ในปี 2561 เกิดจากสัดส่วนรายได้ภาคนอกเกษตรลดลงจากร้อยละ 79.55 เป็น 42.64 ในภาคเกษตร มีรายได้ลดลงจากการลดลงของรายได้จากพืชและประมง การลดลงของรายได้จากพืชเป็นผลมาจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ทำให้ไม่สามารถปลูกพืชได้ตามแผน เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนผู้มีรายได้น้อยกว่า 180,000 บาท/ปี ได้ลดลง จาก ร้อยละ 87 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 75 ในปี 2561

รายจ่าย **ทางการปลูกพืช** เกษตรกร มีรายจ่ายทางการเกษตร ปี 2558 เฉลี่ย 32,065 บาท/ครัวเรือน/ปี ลดลง เป็น 21,325 บาท/ครัวเรือน/ปี ในปี 2561 โดยมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างค่าวัสดุเพิ่มขึ้น และค่าจ้างลดลง (ตารางที่ 3-5)

ตารางที่ 3 การสำรวจและจำแนกรายได้ในรอบปีของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลราษีไศลอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปี 2558-2560

รายการ	2558			2559			2560			2561		
	เฉลี่ย (บาท/ปี)	ราย (ร้อยละ)	สัดส่วน รายได้ (ร้อยละ)	เฉลี่ย (บาท/ปี)	ราย (ร้อยละ)	สัดส่วน รายได้ (ร้อยละ)	เฉลี่ย (บาท/ปี)	ราย (ร้อยละ)	สัดส่วน รายได้ (ร้อยละ)	เฉลี่ย (บาท/ปี)	ราย (ร้อยละ)	สัดส่วน รายได้ (ร้อยละ)
รวมเกษตรกร	91,342	93.18	34.82	100,895	97.14	52.99	77,848	100	74.78	69,522	100	57.36
-พืช	70,058	86.36	26.71	63,358	94.29	33.27	58,353	100	56.06	41,389	96.43	34.15
-ปศุสัตว์	13,273	31.82	5.06	20,394	37.14	10.71	19,350	35.48	18.59	21,597	46.43	17.82
-ประมง	8,011	6.82	3.05	17,143	5.71	9.00	145	9.68	0.14	6,536	10.71	5.39
รวมนอก เกษตรกร	170,948	79.55	65.18	89,525	82.86	47.01	26,251	61.29	25.22	51,675	39.29	42.64
-รับจ้าง	39,577	38.64	15.09	27,229	37.14	14.30	11,972	38.71	11.50	8,018	17.86	6.62
-เงินเดือน	53,009	31.82	20.21	49,274	51.43	25.88	10,900	35.48	10.47	22,071	25.00	18.21
-อื่นๆ	78,361	27.27	29.88	13,023	17.14	6.84	3,379	6.45	3.25	21,586	21.43	17.81
ค้าขาย												
รวมทั้งหมด	262,289	100	100	190,420	100	100	104,099	100	100	121,196		

ตารางที่ 4 การสำรวจและจำแนกการผลิตพืชในฟาร์มในรอบปีของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลรำแดงอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปี 2558-2560

รายได้ขั้นต่ำ (บาท)	รายได้ขั้นสูง (บาท)	2558		2559		2560		2561	
		จำนวนเกษตรกร (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (บาท)	จำนวน เกษตรกร (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (บาท)	จำนวน เกษตรกร (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (บาท)	จำนวน เกษตรกร (ร้อยละ)	รายได้เฉลี่ย (บาท)
	59,999	48.72	17,695	60.00	19,339	31.03	33,063	25.00	30,099
60,000	119,999	15.38	77,195	20.00	89,299	31.03	84,434	35.71	83,913
120,000	179,999	23.08	132,319	11.43	141,915	24.14	151,701	14.29	160,810
180,000	239,999	7.69	191,721	5.71	199,988	6.90	205,000	14.29	212,770
240,000		5.13	258,380	2.86	257,340	6.90	261,300	10.71	283,120

ตารางที่ 5 รายจ่ายทางการปลูกพืช ในฟาร์มในรอบปีของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลราแดงอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปี 2558 -2560

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	บาท/คร้วเรือน	ร้อยละ	บาท/คร้วเรือน	ร้อยละ	บาท/คร้วเรือน	ร้อยละ	บาท/คร้วเรือน	ร้อยละ
ค่าวัสดุ	18,800	58.63	14,783	60.30	10,809	58.28	14,412	67.58
-พันธุ์พืช	7,107	22.16	6,864	28.00	1,610	8.68	2,691	12.62
-ปุ๋ยเคมี	6,566	20.48	4,576	18.67	3,671	19.79	3,833	17.97
-ปุ๋ยคอก	644	2.01	636	2.59	734	3.96	2,108	9.89
-ปุ๋ยอินทรีย์	723	2.25	169	0.69	123	0.66	714	3.35
-สารกำจัดศัตรูพืช	70	0.22	81	0.33	24	0.13	147	0.69
-น้ำมันและไฟฟ้าเกษตร	2,268	7.07	1,435	5.85	1,066	5.75	4,233	19.85
-วัสดุอื่นๆ	1,422	4.43	1,023	4.17	3,581	19.31	686	3.22
ค่าจ้าง	13,265	41.37	9,729	39.69	7,737	41.72	6,913	32.42
-ค่าจ้างปลูก	449	1.40	165	0.67	93	0.50	5	0.03
-ค่าเก็บเกี่ยว	4,817	15.02	3,387	13.82	3,548	19.13	3,521	16.51
-ค่าไถ	6,694	20.88	5,331	21.75	4,061	21.90	3,316	15.55
-ค่าจ้างอื่นๆ	1,305	4.07	846	3.45	35	0.19	71	0.33
รวม	32,065	100.00	24,513	100	18,546	100	21,325	100.00

ด้านความพอประมาณ

ความมั่นคงด้านอาหารหรือความสามารถในการผลิตอาหารได้เอง ภาพรวมพบว่า สัดส่วนที่ผลิตได้เอง มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 45.63 ในปี 2558 เป็น ร้อยละ 59.52 ในปี 2561 ชนิดพืชอาหารที่พึ่งตนเองได้เพิ่มขึ้น คือ พริกไทย ผลไม้ และผักสด พืชที่จะต้องพัฒนาให้มีการปลูกเพิ่ม เช่น ขมิ้น ขิงข่า พริกไทย ผลไม้ และ ผักสด (ตารางที่ 6)

พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม ผลการพัฒนาในการปฏิบัติในการทำการปลูกพืชที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม พบว่า มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 47.11 ในปี 2558 เป็น ร้อยละ 65.91 ในปี 2561 ด้านที่เพิ่มขึ้นมาก เช่น สมาชิกในครอบครัวมาช่วยทำเกษตร ด้านการไปร่วมกับชุมชนหรือหน่วยงาน การได้ให้คำปรึกษาการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน และสมาชิกในครอบครัวมาช่วยทำเกษตร เป็นต้น (ตารางที่ 7)

พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ภาพรวมผลการพัฒนา พบว่าทำให้เกษตรกรคำนึงถึงด้านการปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น คือเพิ่มจากร้อยละ 43.64 ในปี 2558 เป็นร้อยละ 59.64 ในปี 2561 จะสังเกตพบว่าด้านที่ปฏิบัติได้ดี ร้อยละ 80 ขึ้นไป เช่น การใช้น้ำอย่างประหยัด ใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในแปลงปลูกพืช ใส่ปูนขาวในดิน แต่ด้านที่มีการปฏิบัติน้อย คือ ไม่เผาซังข้าว เผาป่าละเมาะ ไม่ใช้สารฆ่าแมลงหรือพ่นสารกำจัดวัชพืช และ ปลูกไม้ยืนต้นในไร่นา (ตารางที่ 8)

พืชกับความสุขมวลรวม ภาพรวมผลการพัฒนา พบว่า เกษตรกรมีความสุขมวลรวมเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลาง เป็นระดับมาก โดยด้านที่เพิ่มขึ้นมาก เช่น นโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมการปลูกพืช การเข้ามาส่งเสริมการปลูกพืชของหน่วยงานราชการ การฟื้นฟูรักษาวัฒนธรรมเกี่ยวกับการปลูกพืช และ ความพึงพอใจต่อตัวเองและครอบครัว ด้านที่ควรปรับปรุง คือ การส่งเสริมให้นำพืชมาใช้ในการด้านสาธารณสุขของสถานบริการสาธารณสุข (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 6 การบริโภคพืชอาหาร และการผลิตพืชอาหารได้เองในรอบปีของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลรางแดงอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาปี 2558-2561 (กลุ่มตัวอย่าง 44 ราย)

ชนิดพืช	2558			2559			2560			2561		
	จำนวน การใช้ บริโภค (กก./ปี)	สัดส่วนที่ ปลูกเอง (ร้อยละ)	สัดส่วนที่ ซื้อ (ร้อยละ)	จำนวนการ ใช้ บริโภค (กก./ปี)	สัดส่วนที่ ปลูกเอง (ร้อยละ)	สัดส่วนที่ ซื้อ (ร้อยละ)	จำนวน การใช้ บริโภค (กก./ปี)	สัดส่วนที่ ปลูกเอง (ร้อยละ)	สัดส่วนที่ ซื้อ (ร้อยละ)	จำนวน การใช้ บริโภค (กก./ปี)	สัดส่วนที่ ปลูกเอง (ร้อยละ)	สัดส่วนที่ ซื้อ (ร้อยละ)
ข้าว	306	61.82	38.18	356	65.71	34.29	437	79.03	20.97	289	78.57	21.43
พริก	13	57.39	42.61	17	55.57	44.43	8	68.39	31.61	8	82.14	17.86
ขมิ้น	8	26.59	73.41	8	18.86	78.29	3	22.58	77.42	4	21.43	78.57
ตะไคร้	11	75.00	25.00	17	68.57	31.43	49	80.65	19.35	8	96.43	3.57
ผลไม้	102	19.55	80.45	170	15.43	84.57	66	47.74	52.26	4	67.86	32.14
ผักสด	102	33.41	66.59	158	32.29	67.71	65	44.19	55.81	2	10.71	89.29
รวม	542	45.63	54.37	725	42.74	56.79	629	57.10	42.90	316	59.52	40.48

สัดส่วนที่ปลูกเอง = ปลูกเอง 100% สัดส่วนที่ซื้อ = ปลูกเอง+ซื้อ หรือซื้อ 100%

ตารางที่ 7 การประเมินพฤติกรรมด้านพืชกับความพอประมาณ : ความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคมของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลรางแดงอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปี 2558-2561

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	จำนวนครั้ง	ร้อยละ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
	ต่อปี	ละ	ต่อปี	ละ	ต่อปี	ละ	ต่อปี	ละ
1. เยาวชนได้ช่วยทำงานปลูกพืช	38	36.36	88	48.57	87	64.52	100	67.86
2. ผู้สูงอายุได้ช่วยทำงานปลูกพืช	23	9.09	26	8.57	144	12.90	148	10.71
3. สามเณร-ภรรยาได้ช่วยทำงานปลูกพืช	115	45.45	140	54.29	203	67.74	173	64.29
4. ท่านได้ให้คำปรึกษาการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน	19	45.45	58	65.71	54	61.29	114	89.29
5. ท่านได้ช่วยเหลือด้านแรงงานในการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน	24	43.18	30	40.00	21	48.39	89	60.71
6. ท่านได้ช่วยเหลือด้านเครื่องมือการเกษตรในการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน	44	54.55	25	37.14	35	41.94	34	64.29
7. ท่านได้ช่วยเหลือการแบ่งปันผลผลิตพืชแก่เพื่อนบ้าน	54	77.27	38	77.14	51	77.42	63	89.29
8. ท่านได้ช่วยเหลือการแบ่งปันพันธุ์พืชแก่เพื่อนบ้าน	44	40.91	23	42.86	26	61.29	58	89.29
9. ท่านได้ร่วมมือกับชุมชนเวลาว่างมีกิจกรรมเกี่ยวกับพืช	26	38.64	27	74.29	13	90.32	24	92.86
10. ท่านได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆเวลาว่างมีกิจกรรมเกี่ยวกับพืช	14	27.27	24	60.00	14	90.32	88	92.86
11. อาชีพของท่านไม่ได้สร้างความเดือดร้อน หรือทำให้มีข้อขัดแย้งกับเพื่อนบ้านเช่น สัตว์เลี้ยงทำลายพืชผลคนอื่น		100	1	97.14		100	2	3.57
รวม		47.11		55.06		65.10		65.91

ตารางที่ 8 การประเมินพฤติกรรมด้านพืชกับความพอประมาณ : พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลไร่แดงอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปี 2558-2561

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	ได้ทำ (ร้อยละ)	ไม่ได้ทำ (ร้อยละ)	ได้ทำ (ร้อยละ)	ไม่ได้ทำ (ร้อยละ)	ได้ทำ (ร้อยละ)	ไม่ได้ทำ (ร้อยละ)	ได้ทำ (ร้อยละ)	ไม่ได้ทำ (ร้อยละ)
1. ปลูกพืชตระกูลถั่วในแปลงนา	22.73	77.27	54.29	45.71	48.39	51.61	60.71	39.29
2. ไม่เผาซังข้าว เผาป่าละเมาะ	90.91	9.09	88.57	11.43	90.32	9.68	25.00	75.00
3. ใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในแปลงปลูกพืช	56.82	43.18	82.86	17.14	80.65	19.35	96.43	3.57
4. ใส่ปูนขาวในดิน	15.91	84.09	28.57	71.43	61.29	38.71	85.71	14.29
5. ปลูกแฝกหรือพืชกันดินพังทลายหรือกันดินชะล้างในพื้นที่บ่อน้ำหรือร่องสวน	22.73	77.27	17.14	82.86	22.58	77.42	39.29	60.71
6. หาเศษพืช ฟางข้าว คลุมหน้าดินในแปลงปลูกพืชผัก หรือคลุมโคนไม้ผลในฤดูแล้ง	38.64	61.36	60.00	40.00	58.06	41.94	75.00	25.00
7. ไม่ใช้สารฆ่าแมลงหรือพ่นสารกำจัดวัชพืช	77.27	22.73	74.29	25.71	87.10	12.90	17.86	82.14
8. มีการใช้น้ำอย่างประหยัด	45.45	54.55	91.43	8.57	87.10	12.90	96.43	3.57
9. ปลูกไม้ยืนต้นในไร่นา	36.36	63.64	28.57	71.43	19.35	80.65	21.43	78.57
10. รักษาสภาพป่าที่มีอยู่ในธรรมชาติ	29.55	70.45	17.14	82.86	70.97	29.03	78.57	21.43
รวม	43.64	56.36	54.29	45.71	62.58	37.42	59.64	40.36

ตารางที่ 9 การประเมินพฤติกรรมด้านพืชกับความพอประมาณ : พืชกับความสุขมวลรวม ของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลำแดงอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาปี 2558-2561

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
ความพึงพอใจต่อ รัฐบาล หน่วยงานราชการ และชุมชน								
1. นโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมการปลูกพืช	1.91	ปานกลาง	2.71	มาก	2.26	ปานกลาง	2.54	มาก
2. การเข้ามาส่งเสริมการปลูกพืชของหน่วยงานราชการ	1.30	น้อย	2.83	มาก	2.45	มาก	2.57	มาก
3. ความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช	2.11	ปานกลาง	2.49	มาก	1.74	ปานกลาง	2.04	ปานกลาง
4. การเสียสละของชาวบ้านหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช	2.11	ปานกลาง	2.34	มาก	1.74	ปานกลาง	2.14	ปานกลาง
5. การส่งเสริมให้นำพืชมาใช้ในด้านสาธารณสุขของสถานบริการสาธารณสุข	1.18	น้อย	1.57	น้อย	1.23	น้อย	1.61	น้อย
6. การส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการปลูกพืชของโรงเรียนและชุมชน	1.32	น้อย	1.83	ปานกลาง	1.97	ปานกลาง	2.04	ปานกลาง
7. การจัดการแก้ปัญหาเรื่องโจรลักขโมยผลผลิตพืชของหน่วยงานและชุมชน	1.14	น้อย	1.40	น้อย	1.45	น้อย	1.93	ปานกลาง
8. การช่วยกันรักษาป่าชุมชนหรือป่าในที่สาธารณะของชุมชน	1.27	น้อย	1.34	น้อย	1.58	น้อย	2.21	ปานกลาง
9. การฟื้นฟูรักษาวัฒนธรรมเกี่ยวกับการปลูกพืชเช่นข้าวของชุมชน	1.16	น้อย	1.40	น้อย	1.68	ปานกลาง	2.39	มาก
รวม	1.50	น้อย	1.99	ปานกลาง	1.79	ปานกลาง	2.16	ปานกลาง
ความพึงพอใจต่อ ตัวเองและครอบครัว								
1. การปลูกพืชได้ทำให้ท่านมีสุขภาพแข็งแรง	2.55	มาก	2.94	มาก	2.71	มาก	2.86	มาก
2. การปลูกพืชได้ทำให้ท่านรู้สึกมีความสุขและสบายใจไม่เครียด	2.61	มาก	2.97	มาก	2.74	มาก	2.96	มาก
3. การปลูกพืชได้ทำให้ท่านมีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น	2.14	ปานกลาง	2.69	มาก	2.39	มาก	2.68	มาก
4. การปลูกพืชได้ทำให้มีการพบปะกับเพื่อนบ้านและบุคคลต่างๆ	2.55	มาก	2.80	มาก	2.58	มาก	2.86	มาก
5. การปลูกพืชได้สนับสนุนให้ท่านได้คิดดี ทำดี เพื่อส่วนรวม	2.61	มาก	2.94	มาก	2.61	มาก	2.89	มาก

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
รวม	2.49	มาก	2.87	มาก	2.61	มาก	2.85	มาก
รวมทั้งหมด ด้านความสุขมวลรวม	2.00	ปานกลาง	2.30	ปานกลาง	2.20	ปานกลาง	2.51	มาก

เกณฑ์ประเมิน ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 ระดับมาก 1.67 – 2.33 ระดับปานกลาง 1.00-1.66 ระดับน้อย

ด้านมีความภูมิใจกัน

ผลการพัฒนาพบว่า ภาพรวมพบว่า เพิ่มขึ้นจากระดับน้อยเป็นระดับปานกลางโดยด้านที่สามารถจัดการได้ดีคือ เมื่อเกิดภัยน้ำท่วมฉับพลันหรือภัยแล้ง ส่วนด้านที่ยังต้องทำการปรับปรุงคือ หาเงินไปส่งเงินกู้ธนาคาร การเปลี่ยนนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของรัฐบาล การเปลี่ยนนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของ อบต. การโฆษณาหรือชักชวนให้ซื้อปุ๋ย/สารเคมีของบริษัทหรือตัวแทน (ตารางที่ 10)

ด้านการเพิ่มทุน / ทรัพย์สินในการการดำรงชีพ

จำนวนครั้งที่ได้ไป ฝึกอบรม ดูงาน การปลูกพืช 3 ครั้ง/ปี จำนวนครั้งที่ได้อ่านหนังสือหรือได้ดูรายการทีวีที่ให้ความรู้การปลูกพืช 141 ครั้ง/ปี)

ทุนมนุษย์ คะแนนเพิ่มขึ้นจากระดับน้อย เป็นปานกลาง ด้านที่ควรปรับปรุง ได้แก่ ความรู้ความสามารถด้าน การขยายพันธุ์พืช และการป้องกันกำจัดโรคพืช

ทุนการเงิน ในภาพรวมมีทุนทางการเงินเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 44.89 เป็น ร้อยละ 58.93 โดยเฉพาะการได้รับการช่วยเหลือวัสดุและการลงทุนในการปลูกพืชจากภาครัฐเพิ่มขึ้น แต่ มีการออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำปลูกพืชน้อยลงจาก 16,000 บาท/ปี เป็น 8,964 บาท/ปี มีเงินกู้สำหรับลงทุนการเกษตรเพิ่มขึ้นจาก 107,704 บาท/ปี เป็น 187,236 บาท/ปี

ทุนธรรมชาติ ภาพรวมไม่เพิ่มขึ้น ระดับปานกลาง ด้านที่จัดการได้ไม่ดีขึ้นคือ การลดการชะล้างของดินที่ใช้ปลูกพืช

ทุนกายภาพ ภาพรวมลดลงจากระดับมากเป็นปานกลาง เนื่องจากปัญหาขาดไฟฟ้าที่ใช้ในไร่นาและการบริการเครื่องจักรกลที่น้อยลง

ทุนสังคม ภาพรวมเพิ่มขึ้นมากจากร้อยละ 12.50 ปี 2558 เป็นร้อยละ 66.96 ในปี 2561 ทั้งในด้าน การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน และจำนวนโครงการที่ร่วมงานกับหน่วยงานต่างๆ ร่วมเป็นกรรมการกลุ่ม (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 10 การประเมินพฤติกรรมด้าน ความมีภูมิคุ้มกัน ต่อผลกระทบที่จะความเสียหายต่อพืช ของเกษตรกรหมู่ที่7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปี 2558-2561

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
ความมีภูมิคุ้มกัน ต่อผลกระทบอย่างทันทีทันใด								
1. เมื่อเกิดภัยน้ำท่วมฉับพลันหรือภัยแล้ง	1.43	น้อย	0.49	น้อย	0.74	น้อย	2.43	มาก
2. เมื่อเกิดความต้องการใช้เงินแบบฉุกเฉิน	1.3	น้อย	0.86	น้อย	1.10	น้อย	1.79	ปานกลาง
3. เมื่อเกิดการเจ็บป่วยจนทำงานไม่ได้	0.55	น้อย	1.03	น้อย	1.13	น้อย	1.86	ปานกลาง
4. เมื่อเกิดศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรงในพืชใดพืชหนึ่งอย่างฉับพลัน	0.77	น้อย	1.06	น้อย	0.87	น้อย	2.18	ปานกลาง
รวม	1.01	น้อย	0.86	น้อย	0.96	น้อย	2.06	ปานกลาง
ความมีภูมิคุ้มกัน ต่อภาวะแนวโน้ม ตามฤดูกาล								
1. เมื่อเกิดราคาผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งตกต่ำ	1.16	น้อย	0.94	น้อย	0.90	น้อย	2.21	ปานกลาง
2. เมื่อเกิดผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งได้น้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้	1.14	น้อย	1.23	น้อย	1.10	น้อย	2.21	ปานกลาง
3. เมื่อปุ๋ยเคมีราคาสูงขึ้น	1.16	น้อย	1.14	น้อย	1.42	น้อย	2.00	ปานกลาง
4. เมื่อถึงกำหนดเวลาที่จะต้องหาเงินไปส่งเงินกู้ธนาคาร	0.55	น้อย	1.46	น้อย	1.52	น้อย	1.61	น้อย
รวม	1.00	น้อย	1.19	น้อย	1.23	น้อย	2.01	ปานกลาง
ความมีภูมิคุ้มกัน ต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่าง								
1. การเปลี่ยนนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของรัฐบาล	0.93	น้อย	1.54	น้อย	1.26	น้อย	1.64	น้อย
2. การเปลี่ยนนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของ อบต. เช่นยกเลิกการช่วยเหลือวัสดุหรือการลงทุน	0.16	น้อย	1.80	ปานกลาง	1.48	น้อย	1.32	น้อย
3. การที่บริษัทเอกชนรายใหญ่ได้มาเปิดกิจการใกล้ๆหมู่บ้าน	0.14	น้อย	1.71	ปานกลาง	1.39	น้อย	2.21	ปานกลาง
4. การโฆษณาหรือชักชวนให้ซื้อปุ๋ย/สารเคมีของบริษัทหรือตัวแทน	0.11	น้อย	1.86	ปานกลาง	1.52	น้อย	1.64	น้อย
รวม	0.34	น้อย	1.73	น้อย	1.41	น้อย	1.71	ปานกลาง

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ	คะแนน เฉลี่ย	ระดับ
รวมทั้งหมด ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	0.78	น้อย	1.26	น้อย	1.20	น้อย	1.93	ปานกลาง
เกณฑ์ประเมิน	ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 ระดับมาก 1.67 – 2.33 ระดับปานกลาง 1.00-1.66 ระดับน้อย							

ตารางที่ 11 การประเมินพฤติกรรมการด้านพืชกับการสร้างภูมิคุ้มกันจากการเพิ่มต้นทุน / ทรัพย์สินในการการดำรงชีพ ของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลไร่แดงอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลาปี 2558-2561 (เกณฑ์ประเมิน ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 ระดับมาก 1.67 – 2.33 ระดับปานกลาง 100-1.66 ระดับน้อย)

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
ทุนมนุษย์								
1. ความรู้ ความสามารถด้าน การขยายพันธุ์พืช	1.36	น้อย	1.54	น้อย	1.32	น้อย	1.61	น้อย
2. ความรู้ ความสามารถด้าน การผลิตปุ๋ยหมัก/ชีวภาพ	1.59	น้อย	2.03	ปานกลาง	1.68	ปานกลาง	2.14	ปานกลาง
3. ความรู้ ความสามารถด้าน การผลิตสารสกัดจากพืช	1.27	น้อย	1.57	น้อย	1.61	น้อย	1.75	ปานกลาง
4. ความรู้ ความสามารถด้าน การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช	1.25	น้อย	1.54	น้อย	1.55	น้อย	1.75	ปานกลาง
5. ความรู้ ความสามารถด้าน การป้องกันกำจัดโรคพืช	1.20	น้อย	1.49	น้อย	1.37	น้อย	1.61	น้อย
6. ความรู้ ความสามารถด้าน การใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องตามความต้องการของพืช	1.45	น้อย	1.77	ปานกลาง	1.81	ปานกลาง	2.18	ปานกลาง
7. ความรู้ ความสามารถด้านการเพิ่มคุณภาพผลผลิต	1.36	น้อย	1.63	น้อย	1.74	ปานกลาง	1.93	ปานกลาง
8. ความรู้ ความสามารถด้านการแปรรูปผลผลิตพืช	1.64	น้อย	1.91	ปานกลาง	1.55	น้อย	1.93	ปานกลาง
9. ความสามารถในการพูดในที่ชุมชน หรือเวลาที่มีการประชุม	1.64	น้อย	1.80	ปานกลาง	1.68	ปานกลาง	1.82	ปานกลาง
รวม	1.42	น้อย	1.70	ปานกลาง	1.59	น้อย	1.86	ปานกลาง
ทุนการเงิน								
1. การได้รับการช่วยเหลือวัสดุและการลงทุนในการปลูกพืชจากภาครัฐ	4.55	1,295	94.29	3,678	100	3,000	100	3,000
2. มีการออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำปลูกพืช	79.55	16,000	74.29	11,728	35.48	11,130	57.14	8,964
3. มีจำนวนแหล่งเงินทุนที่กู้ยืมมาทำการปลูกพืชกี่แหล่ง	47.73	0.57	57.14	0.66	38.71	0.45	39.29	0.46
4. จำนวนเงินกู้ที่นำมาใช้ในการปลูกพืช	47.73	107,704	42.86	47,171	38.71	91,800	39.29	187,236
รวม	44.89		67.15		53.23		58.93	
ต้นทุนธรรมชาติ								

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดินที่ใช้ปลูกพืช	2.11	ปานกลาง	2.34	มาก	2.23	ปานกลาง	2.21	ปานกลาง
ระดับความร่วนซุยของดินที่ใช้ปลูกพืช	1.91	ปานกลาง	2.29	ปานกลาง	1.87	ปานกลาง	2.18	ปานกลาง
ระดับการลดการชะล้างของดินที่ใช้ปลูกพืช	2.64	มาก	2.49	มาก	1.71	ปานกลาง	1.54	น้อย
ระดับความชุ่มชื้นของหน้าดินที่เินแปลงไม้ผลในช่วงหน้าแล้ง	1.34	น้อย	1.43	น้อย	1.58	น้อย	1.79	ปานกลาง
ระดับความเป็นกรดต่างของดิน ที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช	1.75	ปานกลาง	2.03	ปานกลาง	2.10	ปานกลาง	1.96	ปานกลาง
ปริมาณไส้เดือนและแมลงหรือสิ่งมีชีวิตในดินที่ใช้ปลูกพืช	2.00	ปานกลาง	1.91	ปานกลาง	1.97	ปานกลาง	2.07	ปานกลาง
ระดับความซุกซุมของ นก ู กบ แมงมุม แมลงปอ ในแปลงปลูกพืช	1.93	ปานกลาง	1.89	ปานกลาง	2.06	ปานกลาง	2.25	ปานกลาง
ระดับความอุดมสมบูรณ์ของพืชผักผลไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในแปลงปลูกพืช	1.75	ปานกลาง	2.17	ปานกลาง	2.19	ปานกลาง	2.21	ปานกลาง
ระดับความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ หอย ปลา ปู ในแหล่งน้ำร่องสวนหรือในนา	1.77	ปานกลาง	1.69	ปานกลาง	2.03	ปานกลาง	2.18	ปานกลาง
รวม	1.91	ปานกลาง	2.03	ปานกลาง	1.97	ปานกลาง	2.04	
ต้นทุนกายภาพ								
ระดับความสะดวกในการเดินทาง ขนส่ง ระหว่างแปลงนา/สวน ถึงบ้าน	2.75	มาก	2.71	มาก	2.52	มาก	2.68	มาก
ระดับทั่วถึง ความเพียงพอของน้ำที่ใช้ทำการปลูกพืช	2.34	มาก	2.00	ปานกลาง	2.13	ปานกลาง	2.50	มาก
ระดับทั่วถึง ความเพียงพอของไฟฟ้าที่ใช้ในไร่นา	1.77	ปานกลาง	1.40	น้อย	1.42	น้อย	1.57	น้อย
ความพอเพียงของเครื่องมือเครื่องจักรที่หามาใช้ทำการปลูกพืช	2.55	มาก	2.20	ปานกลาง	2.16	ปานกลาง	2.46	มาก
รวม	2.35	มาก	2.08	ปานกลาง	2.06	ปานกลาง	2.30	ปานกลาง
ต้นทุนสังคม	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ	
การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน	31.82		100		100		100.00	
การได้รับคัดเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม	2.27		25.71		25.81		32.14	
การได้รับคัดเลือกให้เป็นกรรมการกลุ่ม	11.36		28.57		19.35		42.86	
จำนวนโครงการที่ร่วมงานกับหน่วยงานต่างๆ	4.55		100		100		92.86	

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
รวม	12.50		63.57		61.29		66.96	

เกณฑ์ประเมิน ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 ระดับมาก 1.67 – 2.33 ระดับปานกลาง 1.00-1.66 ระดับน้อย

ด้านความมีเหตุผล

ภาพรวมมีคะแนนเพิ่มขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการใช้เหตุใช้ผล เพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับมาก มีด้านที่สามารถพัฒนาได้ดีขึ้น คือ การตัดสินใจก่อนจะซื้อปุ๋ย การสืบค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดกับพืช การตัดสินใจก่อนจะซื้อสารเคมี การเพิ่มคุณภาพผลผลิตให้มีรสชาติดีขึ้น และการเพิ่มผลผลิตให้ได้มากขึ้น ด้านความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ตรวจสอบ ติดตาม มีคะแนนเพิ่มขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่เพิ่มขึ้นมาก คือ การปรึกษาหารือร่วมกับผู้อื่นในการปลูกพืช การตรวจสอบติดตามการปลูกพืชอย่างสม่ำเสมอ ด้านคุณธรรม มีระดับคะแนนลดลงจากมากเป็นปานกลาง โดยด้านที่ลดลง คือ การแยกแปลงปลูกพืชเพื่อขายกับแปลงปลูกเพื่อบริโภคเอง การทิ้งขยะ เศษพืช ไปในแปลงปลูกพืชของเพื่อนบ้าน การทิ้งสารเคมีหรือของเสียไปในแหล่งน้ำหรือคลองธรรมชาติ การปกปิดข้อมูลการผลิตพืชที่บอกกับผู้อื่น แต่มีด้านที่เพิ่มคือการคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย ด้านความเพียร ภาพรวมมีคะแนนเพิ่มขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่เพิ่มมากคือ ความสำเร็จของท่านในการปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ความสำเร็จของท่านในการทำให้ได้ผลผลิตพืชเพิ่มขึ้น ความสำเร็จของท่านในทำให้ผลผลิตคุณภาพดีขึ้น และความสำเร็จของท่านในลดต้นทุน และสร้างกำไร (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 การประเมินพฤติกรรมด้านพืชกับความมีเหตุมีผล ของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลราไวย์ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปี 2558-2561

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
การใช้เหตุใช้ผล								
1. การเลือกชนิดพืชที่จะปลูกว่าช่วงไหนจะปลูกอะไร	2.41	มาก	2.37	มาก	2.00	ปานกลาง	2.39	มาก
2. การตัดสินใจเลือกใช้พันธุ์พืชว่าจะใช้พันธุ์อะไร	2.39	มาก	2.37	มาก	2.10	ปานกลาง	2.57	มาก
3. การเตรียมดินเตรียมหลุมปลูกพืช	2.39	มาก	2.20	ปานกลาง	1.74	ปานกลาง	2.43	มาก
4. การตัดสินใจก่อนจะซื้อปุ๋ย	1.91	ปานกลาง	2.20	ปานกลาง	1.80	ปานกลาง	2.54	มาก
5. การสืบค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดกับพืช	1.70	ปานกลาง	2.03	ปานกลาง	1.97	ปานกลาง	2.61	มาก
6. การตัดสินใจก่อนจะซื้อสารเคมี	1.84	ปานกลาง	2.17	ปานกลาง	1.87	ปานกลาง	2.57	มาก
7. การให้น้ำพืช	1.98	ปานกลาง	2.03	ปานกลาง	1.81	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง
8. การเพิ่มคุณภาพผลผลิตให้มีรสชาติดีขึ้น	1.77	ปานกลาง	1.91	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง	2.68	มาก
9. การเพิ่มผลผลิตให้ได้มากขึ้น	1.93	ปานกลาง	1.89	ปานกลาง	2.03	ปานกลาง	2.68	มาก
10. การกำหนดราคาผลผลิตที่จะขาย	1.55	น้อย	1.69	ปานกลาง	2.10	ปานกลาง	2.54	มาก
รวม	1.99	ปานกลาง	2.09	ปานกลาง	1.94	ปานกลาง	2.50	มาก
ความรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ตรวจสอบ ติดตาม								
1. มีการคาดการณ์ถึงปัญหาการปลูกพืชที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า	1.68	ปานกลาง	1.89	ปานกลาง	1.94	ปานกลาง	2.07	ปานกลาง
2. มีการวางแผนป้องกันแก้ไขปัญหาการปลูกพืชที่จะเกิดขึ้นได้	1.68	ปานกลาง	1.86	ปานกลาง	1.71	ปานกลาง	2.14	ปานกลาง
3. ก่อนเริ่มปลูกพืช จะทำการค้นคว้า หาความรู้ก่อน	1.89	ปานกลาง	2.03	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง	2.29	ปานกลาง
4. มีการปรึกษาหารือร่วมกับผู้อื่นในการปลูกพืช	2.09	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง	2.10	ปานกลาง	2.39	มาก
5. มีการประเมินผลได้ผลเสียก่อนการปลูกพืช	1.82	ปานกลาง	1.80	ปานกลาง	1.90	ปานกลาง	1.96	ปานกลาง
6. การตรวจสอบติดตามการปลูกพืชอย่างสม่ำเสมอ	2.23	ปานกลาง	2.17	ปานกลาง	1.87	ปานกลาง	2.86	มาก
7. มีการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติดูแลรักษาพืช	1.30	น้อย	1.46	น้อย	1.61	น้อย	2.04	ปานกลาง

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
8. มีการจัดทำบัญชีต้นทุนรายได้การปลูกพืช	1.34	น้อย	1.40	น้อย	1.48	น้อย	1.86	ปานกลาง
รวม	1.75	ปานกลาง	1.83	ปานกลาง	1.83	ปานกลาง	2.20	ปานกลาง
คุณธรรม								
1. ผลผลิตที่นำไปขายไม่มีสารพิษตกค้าง	2.59	มาก	2.54	มาก	2.81	มาก	2.82	มาก
2. ไม่แยกแปลงปลูกพืชเพื่อขายกับแปลงปลูกเพื่อบริโภคเองออกจากกัน	2.64	มาก	1.74	น้อย	1.71	ปานกลาง	1.75	ปานกลาง
3. ไม่ทิ้งขยะ เศษพืช ไปในแปลงปลูกพืชของเพื่อนบ้าน	2.93	มาก	2.86	มาก	1.90	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง
4. ไม่ทิ้งสารเคมีหรือของเสียไปในแหล่งน้ำหรือคลองธรรมชาติ	2.95	มาก	2.86	มาก	1.94	ปานกลาง	1.96	ปานกลาง
5. คัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย	2.11	ปานกลาง	2.49	มาก	2.58	มาก	2.64	มาก
6. มีการปฏิบัติดูแลรักษาพืชได้ถูกต้องตรงตามแผนที่ได้ตกลงกับเจ้าหน้าที่	1.41	น้อย	2.54	มาก	2.45	มาก	2.71	มาก
7. ข้อมูลการผลิตพืชที่บอกกับผู้อื่นนั้นจะไม่มีการปกปิดบางเรื่องเอาไว้	2.64	มาก	1.23	น้อย	1.71	ปานกลาง	1.61	ปานกลาง
รวม	2.47	มาก	2.32	ปานกลาง	2.16	ปานกลาง	2.21	ปานกลาง
ความเพียร								
1. ความสำเร็จของท่านในการปรับปรุงดินให้ดีขึ้น	1.95	ปานกลาง	2.29	ปานกลาง	2.33	ปานกลาง	2.39	มาก
2. ความสำเร็จของท่านในการแก้ปัญหาโรคพืช	1.39	น้อย	1.57	น้อย	1.83	ปานกลาง	1.79	ปานกลาง
3. ความสำเร็จของท่านในการแก้ปัญหาแมลงศัตรูพืช	1.34	น้อย	1.54	น้อย	1.83	ปานกลาง	1.82	
4. ความสำเร็จของท่านในการทำให้ได้ผลผลิตพืชเพิ่มขึ้น	1.59	น้อย	2.06	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง	2.39	มาก
5. ความสำเร็จของท่านในทำให้ผลผลิตคุณภาพดีขึ้น	1.77	ปานกลาง	2.09	ปานกลาง	2.03	ปานกลาง	2.50	มาก
6. ความสำเร็จของท่านในลดต้นทุน และสร้างกำไร	1.75	ปานกลาง	1.91	ปานกลาง	2.20	ปานกลาง	2.46	มาก

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
รวม	1.63	น้อย	1.91	ปานกลาง	2.04	ปานกลาง	2.23	ปานกลาง
รวมทั้งหมด ความมีเหตุมีผล	1.97	ปานกลาง	2.44	มาก	1.99	ปานกลาง	2.29	ปานกลาง

เกณฑ์ประเมิน ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 ระดับมาก 1.67 – 2.33 ระดับปานกลาง 1.00-1.66 ระดับน้อย

การปฏิบัติที่สอดคล้องกับ 23 หลักทรงงานของในหลวง

ผลการพัฒนาในภาพรวมพบว่าการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากขึ้น คือหลัก ระเบิดจากข้างใน รู้ รัก สามัคคี การปลูกพืชเพื่อให้พออยู่พอกิน ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ความเพียร ขาดทุนคือกำไร และ ทำให้ง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด (ตารางที่13)

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
ในการมีส่วนร่วมกับชุมชน								
ประโยชน์ส่วนรวม	2.70	มาก	2.63	มาก	2.29	ปานกลาง	2.54	มาก
การมีส่วนร่วม	2.05	ปานกลาง	1.94	ปานกลาง	1.87	ปานกลาง	1.93	ปานกลาง
ระเบิดจากข้างใน	2.27	ปานกลาง	2.29	ปานกลาง	2.13	ปานกลาง	2.36	มาก
รู้ รัก สามัคคี	1.91	ปานกลาง	2.26	ปานกลาง	2.26	ปานกลาง	2.39	มาก
รวม	2.23	ปานกลาง	2.28	ปานกลาง	2.14	ปานกลาง	2.30	ปานกลาง
ในการเป็นอยู่ของครอบครัว								
การพึ่งตนเอง	2.75	มาก	2.77	มาก	2.00	ปานกลาง	2.14	ปานกลาง
การปลูกพืชเพื่อให้พออยู่พอกิน	1.98	ปานกลาง	2.31	ปานกลาง	2.29	ปานกลาง	2.46	มาก
เศรษฐกิจพอเพียง	1.82	ปานกลาง	2.43	มาก	2.29	ปานกลาง	2.43	มาก
การแสดงความจริงใจต่อเพื่อนบ้าน	1.98	ปานกลาง	2.69	มาก	2.35	ปานกลาง	2.64	มาก
ภูมิสังคม	1.30	น้อย	1.94	ปานกลาง	1.61	น้อย	1.75	ปานกลาง
ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	1.89	ปานกลาง	2.29	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง	2.14	ปานกลาง
บริการรวมที่จุดเดียว	2.48	มาก	2.37	มาก	2.16	ปานกลาง	2.11	ปานกลาง
ปลูกป่าในใจคน	2.50	มาก	2.40	มาก	2.13	ปานกลาง	2.39	มาก
ทำงานอย่างมีความสุข	2.64	มาก	2.43	มาก	2.42	มาก	2.86	มาก
รวม	2.15	ปานกลาง	2.40	มาก	2.14	ปานกลาง	2.33	ปานกลาง
ในการปลูกพืช								
องค์รวม	2.50	มาก	2.51	มาก	2.45	มาก	2.29	ปานกลาง
ทำตามลำดับขั้น	2.57	มาก	2.49	มาก	2.32	ปานกลาง	2.11	ปานกลาง
แก้ปัญหาที่จุดเล็ก	2.34	มาก	2.43	มาก	2.32	ปานกลาง	2.39	มาก
ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1.73	ปานกลาง	2.09	ปานกลาง	2.10	ปานกลาง	2.46	มาก
ไม่ติดตำรา	1.70	ปานกลาง	2.26	ปานกลาง	2.16	ปานกลาง	2.25	ปานกลาง
ความเพียร	2.18	ปานกลาง	2.17	ปานกลาง	2.23	ปานกลาง	2.89	มาก
ใช้อรรถรรมปราบอรรถรรม	1.57	น้อย	1.86	ปานกลาง	1.74	ปานกลาง	2.11	ปานกลาง

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ	1.68	ปานกลาง	1.97	ปานกลาง	1.90	ปานกลาง	2.32	ปานกลาง
ขาดทุนคือกำไร	1.77	ปานกลาง	2.11	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง	2.61	มาก
ทำให้ง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด	1.61	น้อย	1.94	ปานกลาง	2.03	ปานกลาง	2.43	มาก
รวม	1.97	ปานกลาง	2.18	ปานกลาง	2.13	ปานกลาง	2.39	มาก
รวมทั้งหมด	2.08	ปานกลาง	2.29	ปานกลาง	2.13	ปานกลาง	2.35	มาก

เกณฑ์ประเมิน ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 ระดับมาก 1.67 – 2.33 ระดับปานกลาง 1.00-1.66 ระดับน้อย

ผลการประเมินความพอเพียงในการผลิตพืช จาก ปี 2558-ปี 2561

ด้านความประมาท คะแนน เพิ่มขึ้น จากระดับปานกลางเป็นระดับมาก ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ยังมีคะแนนระดับปานกลาง ต้นทุนการดำรงชีพ ยังมีคะแนนระดับปานกลาง ด้านความมีเหตุมีผล ยังมีคะแนนระดับปานกลาง ด้านการนำ 23 หลักทรงงานมาใช้ เพิ่มขึ้น จากระดับปานกลางเป็นระดับมาก และคะแนนรวมความพอเพียง มีคะแนนเพิ่มขึ้นแต่ยังมีคะแนนระดับปานกลาง (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 สรุปการประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืช ของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสี่พันนคร จังหวัดสงขลา ปี 2558-2561

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ
ด้านความประมาท	1.40	น้อย	1.72	ปานกลาง	1.79	ปานกลาง	2.02	ปานกลาง
-พืชกับความมั่นคงทางอาหาร	1.37	ปานกลาง	1.28	น้อย	1.71	ปานกลาง	1.79	ปานกลาง
-พืชกับความยั่งยืน	0.91	น้อย	1.65	ปานกลาง	1.95	ปานกลาง	1.98	ปานกลาง
ครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม								
-พืชกับความยั่งยืน	1.31	ปานกลาง	1.63	ปานกลาง	1.31	ปานกลาง	1.78	ปานกลาง
ทรัพยากรธรรมชาติ								
-พืชกับความสุขมวลรวม	2.00	ปานกลาง	2.30	ปานกลาง	2.20	ปานกลาง	2.51	มาก
ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	2.22	ปานกลาง	1.74	ปานกลาง	1.80	ปานกลาง	1.93	ปานกลาง
-ผลกระทบอย่างทันทีทันใด	1.99	ปานกลาง	2.14	ปานกลาง	2.04	ปานกลาง	2.06	ปานกลาง
-ภาวะแนวโน้ม ตามฤดูกาล	2.00	ปานกลาง	1.81	ปานกลาง	1.77	ปานกลาง	2.01	ปานกลาง
-ผลการทบทวนการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่าง	2.66	ปานกลาง	1.27	น้อย	1.59	น้อย	1.71	ปานกลาง
ต้นทุนการดำรงชีพ	1.48	ปานกลาง	2.01	ปานกลาง	1.81	ปานกลาง	2.00	ปานกลาง

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ	คะแนน	ระดับ
ต้นทุนมนุษย์	1.35	น้อย	2.01	ปานกลาง	1.60	น้อย	1.86	ปานกลาง
ต้นทุนทางการเงิน	1.43	ปานกลาง	2.01	มาก	1.60	ปานกลาง	1.77	ปานกลาง
ต้นทุนทางธรรมชาติ	1.91	ปานกลาง	2.03	ปานกลาง	1.97	ปานกลาง	2.04	ปานกลาง
ต้นทุนทางกายภาพ	2.35	มาก	2.08	ปานกลาง	2.06	ปานกลาง	2.30	ปานกลาง
ต้นทุนทางสังคม	0.38	น้อย	1.91	ปานกลาง	1.84	ปานกลาง	2.01	ปานกลาง
ด้านความมีเหตุมีผล	1.96	ปานกลาง	2.04	ปานกลาง	1.99	ปานกลาง	2.29	ปานกลาง
-การใช้เหตุใช้ผล	1.99	ปานกลาง	2.09	ปานกลาง	1.94	ปานกลาง	2.50	มาก
-ความรู้รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ตรวจสอบ ติดตาม	1.75	ปานกลาง	1.83	ปานกลาง	1.83	ปานกลาง	2.20	ปานกลาง
-คุณธรรม	2.47	มาก	2.32	ปานกลาง	2.16	ปานกลาง	2.21	ปานกลาง
-ความเพียร	1.63	น้อย	1.91	ปานกลาง	2.04	ปานกลาง	2.23	ปานกลาง
ด้านการนำ 23 หลักทรงงาน มาใช้	2.08	ปานกลาง	2.29	ปานกลาง	2.13	ปานกลาง	2.35	มาก
รวมความพอเพียง	1.83	ปานกลาง	1.96	ปานกลาง	1.90	ปานกลาง	2.12	ปานกลาง

เกณฑ์ประเมิน ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 ระดับมาก 1.67 – 2.33 ระดับปานกลาง 1.00-1.66 ระดับน้อย
 ยกเว้น-พีชกับความมั่นคงทางอาหาร -พีชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม-พีชกับความยั่งยืน
 ทรัพยากรธรรมชาติ ต้นทุนทางการเงิน ต้นทุนทางสังคม ประเมินคะแนนจากร้อยละเกษตรกรที่มีการเข้าถึงหรือดำเนิน
 กิจกรรมด้านนั้นๆ

8.4 การนำตัวชี้วัดมาผสมผสานกับแนวทาง 4 เสาหลักสู่ความพอเพียง

จากผลงานวิจัย ธัชธาวินท์ และคณะ (2557) ได้แนะนำแนวทาง 4 เสาหลักสู่ความพอเพียง เพื่อการประยุกต์
 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการผลิตพืชให้เพียงพอต่อการดำรงชีพแล้วนั้น เพื่อผสมผสานตัวชี้วัดให้เข้ากับ
 คำแนะนำดังกล่าว จึงได้จัดตัวชี้วัดเข้าในหลักการของ “4 เสาหลักสู่ความพอเพียง” ดังนี้

เสาหลักที่ 1 “หัวใจพอเพียง” เป็นการพัฒนาทางความคิดเพื่อให้เกษตรกร กลุ่ม และชุมชน เป็นต้นแบบ
 เป็นผู้นำการพัฒนาด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีตัวชี้วัด ได้แก่ การพัฒนาทุนในการดำรงชีพ 5 ด้าน

1. ทุนมนุษย์ คือ ความรู้ ด้านพันธุ์พืช การปลูก การขยายพันธุ์ ดิน ปุ๋ย น้ำ การจัดการศัตรูพืช และแปรรูป
 ผลผลิตพืช, การรับการอบรม ดูงาน และการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช และ ความสามารถด้านการเป็น
 วิทยากร

2. ทุนการเงิน คือ การมีออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำการปลูกพืช, การมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมมาทำการปลูกพืช
 และการได้รับการช่วยเหลือวัสดุและการลงทุนในการปลูกพืชจากภาครัฐ

3. ทุนธรรมชาติ คือ ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน ความร่วนซุยของดิน ความชุ่มชื้นของหน้าดิน , ปริมาณความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในดิน ไล้เดือน แมลงที่เป็นประโยชน์ และพืชผลในธรรมชาติ และระดับความเป็นกรดต่างของดินที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช

4. ทุนทางกายภาพ คือ ระดับความพอเพียงของน้ำที่ใช้ในการปลูกพืช, ระดับความพอเพียงของไฟฟ้ามี่ใช้ในไร่นา และ ระดับความพอเพียงของเครื่องมือ

5. ทุนทางสังคม คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน, เข้าร่วมโครงการที่หน่วยงานต่างๆ และการเป็นกรรมการ ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร

เสาหลักที่ 2 “9 พืชผสมผสาน/เกษตรผสมผสานพอเพียง” คือการพัฒนาให้มีพืชเพียงพอต่อการดำรงชีพ มีตัวชีวิต ได้แก่

1. ปริมาณและความหลากหลายของการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ 9 กลุ่มพืช ได้แก่ พืชอาหาร พืชรายได้ พืชสมุนไพรสุขภาพ พืชสมุนไพรศัตรูพืช พืชอนุรักษ์ดินและน้ำ พืชอาหารสัตว์ พืชใช้สอย พืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่นพื้นเมือง และ พืชพลังงานหรือเชื้อเพลิง

2. คุณธรรม ในการผลิตพืช ได้แก่ การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง และคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย, การปฏิบัติดูแลรักษาพืชให้ตรงตามมาตรฐาน และ การทิ้งขยะ เศษพืช สารเคมีหรือของเสียในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือ แปลงปลูกของเพื่อนบ้าน

เสาหลักที่ 3 “ภูมิปัญญาวิถีตนพอเพียง” คือการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชที่เหมาะสมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาเกษตรกรให้เป็นนักวิจัยท้องถิ่น เกษตรกรสามารถทดลองหาองค์ความรู้มาแก้ปัญหาตัวเองได้ภายใต้การมีส่วนร่วมของนักวิจัยตั้งแต่วิเคราะห์ปัญหา หาวิธีการแก้ปัญหาจากการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลงานวิจัย จัดทำแปลงทดลอง เก็บข้อมูล และสรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบ มีตัวชีวิต ได้แก่

1. ความมีภูมิคุ้มกันในการผลิตพืช

ภาวะผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด คือ ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อเกิดน้ำท่วมหรือภัยแล้ง, การเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพืชไม่ได้ และ ศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรง

ภาวะแนวโน้มตามฤดูกาล คือ ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อจะเกิดราคาผลผลิตตกต่ำ หรือปริมาณผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งลดลง, ถึงกำหนดเวลาที่จะต้องหาเงินไปส่งเงินกู้ธนาคาร และปุ๋ยเคมี หรือปัจจัยการผลิต ราคาสูงขึ้น

ภาวะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่างๆ คือ ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของราชการ และหน่วยงานท้องถิ่น, บริษัทเอกชนขนาดใหญ่มาเปิดกิจการในพื้นที่ใกล้เคียง และการโฆษณาหรือชักชวนให้ซื้อปุ๋ย/สารเคมีของบริษัทหรือตัวแทน

2. ความมีเหตุผลในการผลิตพืช ได้แก่

การใช้เหตุใช้ผล คือ มีการตัดสินใจเลือกชนิดพืชปลูก และเลือกใช้พันธุ์พืช ที่เหมาะสม, การตัดสินใจในการเตรียมดิน เตรียมหลุม การให้น้ำพืช ที่เหมาะสม และ การตัดสินใจในการเลือกซื้อปุ๋ย สารเคมี ที่เหมาะสม

ความรอบรู้ คือ การค้นคว้า หาความรู้ ประเมินผลได้ผลเสีย ก่อนเริ่มปลูก, การคาดการณ์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า การวางแผนป้องกันปัญหา ตรวจสอบติดตาม การสืบหาสาเหตุของปัญหา และการบันทึกข้อมูล และจัดทำบัญชีต้นทุนรายได้

ความเพียร คือ ความสำเร็จในการลดต้นทุนและสร้างกำไร, ความสำเร็จในการทำให้ผลผลิต และคุณภาพดีขึ้น และ ความสำเร็จในการปรับปรุงดิน และแก้ปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช

เสาหลักที่ 4 “ดำรงชีพพอเพียง” คือความสามารถในการดำรงชีพอย่างพอเพียง มีตัวชี้วัด ได้แก่

1 พื้นฐานทั่วไป ได้แก่ สมดุลรายได้รายจ่าย, ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง และ ชนิด ปริมาณ การผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

2 พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม ได้แก่ สมาชิกครัวเรือนช่วยทำงานปลูกพืช, การช่วยเหลือเพื่อนบ้าน เช่น ให้คำปรึกษา/แรงงาน/เครื่องมือ/พันธุ์พืช/ผลผลิต และการประกอบอาชีพเกษตรที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้าน และการได้ร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงาน ในกิจกรรมเกี่ยวกับพืช

3 พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ) และ สารปรับปรุงดิน, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ดิน การไม่เผาเศษพืช และ อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ และการลด ละ เลิก การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

4. ด้านความสุขมวลรวม ได้แก่ ความพึงพอใจในการปลูกพืชกับการช่วยให้สุขภาพดีขึ้น และ การคิดดี ทำดี เพื่อส่วนรวม และการช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้น, ความพึงพอใจต่อพฤติกรรมปลูกพืชของชุมชน เช่น ความร่วมมือของชุมชน การช่วยกันรักษาป่าของชุมชน การฟื้นฟูรักษา วัฒนธรรมเกี่ยวกับการปลูกพืช การจัดการแก้ปัญหาเรื่องโจรลักขโมยผลผลิต และ ความพึงพอใจในการส่งเสริมการปลูกพืชของหน่วยงานรัฐบาล สถานศึกษา และ สาธารณะสุข

5. การนำ 23 หลักทรงงานมาใช้ ได้แก่

ด้านพฤติกรรมตนเองและครอบครัว ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งตนเอง การพออยู่พอกิน ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ทำงานอย่างมีความสุข

ด้านสังคมชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วม เพื่อส่วนรวม การรู้จัก สามัคคี จริ่งใจต่อกัน ระเบิดจากข้างใน ปลูกป่าในใจคน ขาดทุนคือกำไร บริการรวมที่จุดเดียว การอุทิศเพื่อส่วนรวม

ด้านการผลิตพืช ได้แก่ ความเพียร ทำใ้่างายได้ประโยชน์สูงสุด ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ภูมิสังคม ไม่ติดตำรา ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติประอบธรรม องค์กรวม

ความสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธวัชชัย เพ็งพินิจ (2557) ศึกษาการพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จต้นแบบเกษตรพึ่งตนเองและพึ่งพากันเอง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จต้นแบบเกษตรพึ่งตนเองและพึ่งพากันเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใน 7 องค์ประกอบ สรุปได้ดังนี้ ทางสายกลาง มี 10 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์

หลากหลายชนิด ไม่สร้างหนี้ ครอบครัวยั่งยืน ทำเกษตรผสมผสาน ลดรายจ่าย พึ่งตนเองและพึ่งพากัน เป็นแบบอย่างที่ดี มีงานทำ ตลอดปี มีความพอเพียง และวางแผนชีวิต ความพอประมาณ มี 14 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย วางแผนการใช้พื้นที่ พึ่งตนเองและพึ่งพากัน สร้างแหล่งน้ำ อาหารปลอดภัย ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิด มีที่ดินทำกินของตนเอง ครอบครัวยั่งยืน มีลูกหลานสืบทอด ไม่สร้างหนี้ ใช้แรงงานตนเอง ใช้ปัญญาอินทรีย์ อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม มีกัลยาณมิตร และสิ่งแวดล้อมดี ความมีเหตุผล มี 10 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิด ดูตัวเองให้ ออก-บอกตัวเองให้ได้-ใช้ตัวเองให้เป็น วางแผนการใช้พื้นที่ ทำเกษตรผสมผสาน เป็นแบบอย่างที่ดี เรียนรู้ศึกษาดูงาน ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ สร้างแหล่งน้ำ แบ่งปันความรู้ และใช้ปัญญาอินทรีย์ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มี 17 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย มีที่ดินทำกินของตนเอง มีคุณธรรม สร้างแหล่งน้ำ อาหารปลอดภัย แบ่งปันความรู้ ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิด ทำบัญชี คราวเรือน มีงานทำตลอดปี มีกัลยาณมิตร ครอบครัวยั่งยืน มีความรู้และประสบการณ์ มีเงินออม มี ลูกหลานสืบทอด ที่อยู่อาศัยมั่นคง ศรีธาในอาชีพ อนุรักษ์ป่าไม้ และอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม เงื่อนไขความรู้ มี 12 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิด ครอบครัวยั่งยืน แบ่งปันความรู้ ใช้ปัญญาอินทรีย์ ไม่สร้างหนี้ อาหารปลอดภัย สิ่งแวดล้อมดี สุขภาพแข็งแรง ลดรายจ่าย เรียนรู้ศึกษาดูงาน พึ่งตนเองและพึ่งพากัน และทำบัญชีครัวเรือน เงื่อนไขคุณธรรม มี 13 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ขยันซื่อสัตย์ เป็นแบบอย่างที่ดี ปลูกพืชเลี้ยง สัตว์หลากหลายชนิด ปลูกผักสวนครัว ไม่สร้างหนี้ ทำเกษตรผสมผสาน ภูมิใจในสิ่งที่ทำ มีอาหารพอ กิน-แจก-แลกเปลี่ยน-ขาย ครอบครัวยั่งยืน แบ่งปันความรู้ เลิกอบายมุข มีกัลยาณมิตร และศรีธาใน อาชีพ ความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน มี 13 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ทำเกษตรผสมผสาน ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ หลากหลายชนิด มีอาหารพอกิน-แจก-แลกเปลี่ยน-ขาย ปลูกผักสวนครัว ขยันซื่อสัตย์ ครอบครัวยั่งยืน สุขภาพแข็งแรง ภูมิใจในสิ่งที่ทำ ลดการใช้สารเคมี ไม่สร้างหนี้ เป็นแบบอย่างที่ดี มีเงินออม และมีอิสรเสรีภาพ

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวถึงตัวแปรที่เกษตรกรตัวอย่างนำมาประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคประชาชนและชุมชนของบุคคลและชุมชนตัวอย่าง ได้แก่ด้าน ความรู้ การเป็นคนใฝ่เรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ของท้องถิ่น การจัดเก็บข้อมูล การยึดคุณธรรม ความเป็นอยู่แบบพอเพียง มีความสุข จัดทำบัญชีครัวเรือน การสร้างธุรกิจร่วมกันของเครือข่าย พัฒนาตน การออมเงิน พัฒนาตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น แบ่งปันและช่วยเหลือสังคม มีความเสียสละ และการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกันภายในชุมชน

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาตัวชี้วัดการผลิตพืชตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือนและระดับชุมชนหมู่บ้าน สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 ดำเนินการศึกษาในปี 2559-2561 โดยมีวิธีการขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัดการผลิตพืชตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ คัดเลือกตัวชี้วัดจากผลการวิจัยการผลิตพืชตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 จังหวัดสงขลา (ปี 2551-2555) คัดเลือกตัวชี้วัดจากหลักการและแนวความคิดในการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริฯ เป็นกรอบตัวชี้วัดหลัก 5 ด้าน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน ความรอบรู้ และความมีคุณธรรม และแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องอื่นๆเป็นตัวชี้วัดย่อย เช่น แนวความคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Sustainable Livelihoods) แนวคิดระบบ

สังคมเกษตร เช่นความสัมพันธ์ของระบบการปลูกพืช ภูมิประเทศ และสังคมชุมชนแนวคิดเรื่องความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness, GNH) ดัชนีวัดการพัฒนาคน (human development index :HDI) และอื่นๆ ขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัด โดยใช้การวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi ethnographic research) ในการประเมินตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เกษตรกรในชุมชน และให้การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของการวัด (reliability) ในการประกอบการคัดเลือกตัวชี้วัด ผลการศึกษาพบว่าสามารถกำหนดตัวชี้วัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืชได้รวมเป็น 8 กลุ่มตัวชี้วัด กลุ่มละ 3 ตัวชี้วัดย่อย รวม 24 ตัวชี้วัด ได้แก่

1 พื้นฐานทั่วไป ได้แก่ สมดุลรายได้รายจ่าย, ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง และ ชนิด ปริมาณ การผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

2 พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม ได้แก่ สมาชิกครัวเรือนช่วยทำงานปลูกพืช, การช่วยเหลือเพื่อนบ้าน เช่น ให้คำปรึกษา/แรงงาน/เครื่องมือ/พันธุ์พืช/ผลผลิต และการประกอบอาชีพเกษตรที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้าน และการได้ร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงาน ในกิจกรรมเกี่ยวกับพืช

3 พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ) และสารปรับปรุงดิน, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ดิน การไม่เผาเศษพืช และอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ และการลด ละ เลิก การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

4. ด้านความสุขมวลรวม ได้แก่ ความพึงพอใจในการปลูกพืชกับการช่วยให้สุขภาพดีขึ้น และ การคิดดี ทำดี เพื่อส่วนรวม และการช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้น, ความพึงพอใจต่อพฤติกรรมปลูกพืชของชุมชน เช่น ความร่วมมือของชุมชน การช่วยกันรักษาป่าของชุมชน การฟื้นฟูรักษา วัฒนธรรมเกี่ยวกับการปลูกพืช การจัดการแก้ปัญหาเรื่องโรคพืช/แมลงศัตรูพืช และ ความพึงพอใจในการส่งเสริมการปลูกพืชของหน่วยงานรัฐบาล สถานศึกษา และ สาธารณะสุข

5 ความมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่

ภาวะผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด คือ ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อเกิดน้ำท่วมหรือภัยแล้ง, การเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพืชไม่ได้ และ ศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรง

ภาวะแนวโน้มตามฤดูกาล คือ ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เมื่อจะเกิดราคาผลผลิตตกต่ำ หรือปริมาณผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งลดลง, ถึงกำหนดเวลาที่จะต้องหาเงินไปส่งเงินกู้ธนาคาร และปุ๋ยเคมี หรือปัจจัยการผลิต ราคาสูงขึ้น

ภาวะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่างๆ คือ ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพืช เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของราชการ และหน่วยงานท้องถิ่น, บริษัทเอกชนขนาดใหญ่มาเปิดกิจการในพื้นที่ใกล้เคียง และการโฆษณาหรือชักชวนให้ซื้อปุ๋ย/สารเคมีของบริษัทหรือตัวแทน

6 การสร้างภูมิคุ้มกันจากการเพิ่มต้นทุน/ทรัพย์สินในการดำรงชีพ

ทุนมนุษย์ คือ ความรู้ ด้านพันธุ์พืช การปลูก การขยายพันธุ์ ดิน ปุ๋ย น้ำ การจัดการศัตรูพืช และแปรรูปผลผลิตพืช, การรับการอบรม ดูงาน และการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช และ ความสามารถด้านการเป็นวิทยากร

ทุนการเงิน คือ การมีออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำการปลูกพืช, การมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมมาทำการปลูกพืช และการได้รับการช่วยเหลือวัสดุและการลงทุนในการปลูกพืชจากภาครัฐ

ทุนธรรมชาติ คือ ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน ความร่วนซุยของดิน ความชุ่มชื้นของหน้าดิน , ปริมาณความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในดิน ไล่เดือน แมลงที่เป็นประโยชน์ และพืชผลในธรรมชาติ และระดับความเป็นกรดต่างของดินที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช

ทุนทางกายภาพ คือ ระดับความพอเพียงของน้ำที่ใช้ในการปลูกพืช, ระดับความพอเพียงของไฟฟ้าที่ใช้ในไร่นา และ ระดับความพอเพียงของเครื่องมือ

ทุนทางสังคม คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน, เข้าร่วมโครงการที่หน่วยงานต่างๆ และการเป็นกรรมการ ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร

7 พืชกับความมีเหตุผล ได้แก่

การใช้เหตุใช้ผล คือ มีการตัดสินใจเลือกชนิดพืชปลูก และเลือกใช้พันธุ์พืช ที่เหมาะสม, การตัดสินใจในการเตรียมดิน เตรียมหลุม การให้น้ำพืช ที่เหมาะสม และ การตัดสินใจในการเลือกใช้ปุ๋ย สารเคมี ที่เหมาะสม

ความรู้ คือ การค้นคว้า หาความรู้ ประเมินผลได้ผลเสีย ก่อนเริ่มปลูก, การคาดการณ์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า การวางแผนป้องกันปัญหา ตรวจสอบติดตาม การสืบหาสาเหตุของปัญหา และการบันทึกข้อมูล และจัดทำบัญชีต้นทุนรายได้

คุณธรรม คือ การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง และคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย , การปฏิบัติดูแลรักษาพืชให้ตรงตามมาตรฐาน และ การทิ้งขยะ เศษพืช สารเคมีหรือของเสียในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือ แปลงปลูกของเพื่อนบ้าน

ความเพียร คือ ความสำเร็จในการลดต้นทุนและสร้างกำไร, ความสำเร็จในการทำให้ผลผลิต และคุณภาพ ดีขึ้น และ ความสำเร็จในการปรับปรุงดิน และแก้ปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช

8 การนำ 23 หลักทรงงานมาใช้ ได้แก่

ด้านพฤติกรรมตนเองและครอบครัว ได้แก่ เศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งตนเอง การพออยู่พอกิน ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ทำงานอย่างมีความสุข

ด้านสังคมชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วม เพื่อส่วนรวม การรู้จัก สามัคคี จริ่งใจต่อกัน ระเบิดจากข้างใน ปลูกป่าในใจคน ขาดทุนคือกำไร บริการรวมที่จุดเดียว การอุทิศเพื่อส่วนรวม

ด้านการผลิตพืช ได้แก่ ความเพียร ทำให้ง่ายได้ประโยชน์สูงสุด ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ภูมิสังคม ไม่ติดตำรา ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ องค์กรรวม

ด้านวิธีการวัดคะแนนตัวชี้วัด โดยการสัมภาษณ์เกษตรกร สืบหาข้อมูล ตรวจสอบหลักฐานต่างๆ และให้คะแนนการประเมิน 1-5 คะแนน 1 = น้อยมาก 2 = น้อย 3= ปานกลาง 4 =มาก 5=มากที่สุด ซึ่งในการจัดระดับความพอเพียงจะจัดแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก คะแนน 1.00-2.33 ระดับปานกลาง คะแนน 2.34-3.67 ระดับมาก คะแนน 3.68-5.00

ตัวชี้วัดนี้ ใช้สำหรับประเมินความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืชนี้ สามารถนำไปใช้ได้ทั่วไป ทั้งนี้ในการนำไปใช้กับพื้นที่ต่างๆ ผู้นำไปใช้สามารถให้นำนักตัวแปรแต่ละรายการ ซึ่งจะทำให้การวัดมีความเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมนั้นๆ

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลงานวิจัยที่คาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์

การทดลองที่คาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ในปี 2562 เรื่องตัวชี้วัดนำไปใช้ในการวิจัย ส่วนการทดลองอื่นๆ นำไปใช้ประโยชน์ปี 2563 แต่จะมีการขยายผลงานวิจัยขั้นทดลองในพื้นที่อำเภออื่นๆ เพื่อเป็นเครือข่ายการพัฒนา ในปี 2562-63 ในกลุ่มเป้าหมายเกษตรกรและหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนั้นจะมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นระยะตามความเหมาะสมในระหว่างการศึกษาวิจัย

กลุ่มเป้าหมายคือ เกษตรกร นักส่งเสริม นักวิจัย บุคคลทั่วไป

การเผยแพร่ผลงาน

1. จัดงานถ่ายทอดเทคโนโลยีในเดือน กรกฎาคม ปี2560
2. นำผลงานและเกษตรกรไปเผยแพร่ผลงานในงานเปิดบ้านกรมวิชาการเกษตรในช่วงเดือนพฤษภาคม 2561 ณ กรมวิชาการเกษตร
3. งาน sima Asian 21018 เดือนมิถุนายน 2561 ณ เมืองทองธานี โดยมีการจัดนิทรรศการ นำผลิตภัณฑ์ ชุมชนไปจัดแสดง และนำเสนอผลงาน
4. ได้รับรางวัลการบริหารจัดการภาครัฐแบบมีส่วนร่วม ของ ก.พ.ร.
5. เกษตรกรในโครงการได้รับรางวัลเกษตรกรดีเด่นสาขาไร่นาสวนผสมของจังหวัดสงขลา

11. คำขอบคุณ

การวิจัยนี้สำเร็จได้เนื่องจากได้รับความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายๆท่าน ตลอดจนเกษตรกรในชุมชน คณะนักวิจัยจึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

งานเปิดบ้านกรมวิชาการเกษตร

งาน sima Asian 2018 เดือนมิถุนายน 2561 ณ เมืองทองธานี

รางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ของ ก.พ.ร. รางวัลเกษตรกรดีเด่นสาขาไร่นาสวนผสม จ.สงขลา

12. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร .2557. ผลงานวิจัยดีเด่นกรมวิชาการเกษตรประจำปี2556.กรมวิชาการเกษตร
- โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาและเยาวชน สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. 2551. เศรษฐกิจพอเพียง. แหล่งข้อมูล: <http://www.sufficiencyeconomy.org>.
- นงนภัส คู่ขวัญญู เทียงกมล. 2551. การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ทวีวัฒน์ ปุณศรีกรวิวัฒน์. 2557. ความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH). แหล่งข้อมูล <http://www.thaicadet.org/Buddhism/GHN.html>
- ธวัชชัย เพ็งพินิจ. 2557. การพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จต้นแบบเกษตรพึ่งตนเองและพึ่งพากันเอง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- พัชฎาภรณ์ แสงทามาตย์. 2556. การศึกษาการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตของประชาชนภาคเกษตร จังหวัดอุดรธานี. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคประชาชนและชุมชนแหล่งข้อมูล: <http://social.nesdb.go.th/social/Portals/0/Documents/การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคประชาชน>
- วีรพงษ์ วรวัตร. 2551. วาทกรรมกับการวิเคราะห์วาทกรรม. แหล่งข้อมูล: <http://worrawat.exteen.com>. <http://worrawat.exteen.com/20071128/2-discourse-and-discourse-analysis>
- ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตรคณะเกษตรศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.2552. การศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการผลิตเกษตรและวิสาหกิจชุมชนตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์สารสนเทศแห่งชาติ แหล่งข้อมูล: <http://services.nic.go.th/gsic/index.php?ds=hdi>
- ศูนย์สารสนเทศแห่งชาติ. 2557. ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index : HDI).

- <http://services.nic.go.th/gsic/index.php?ds=hdi>
- สุชีพ วรรณสุด. 2552. **แนวคิดอัตลักษณ์**. แหล่งข้อมูล:
<http://sucheepost.blogspot.com/2009/05/identity.html>
- สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2556. **ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ 2 ทศวรรษหน้า**. กรุงเทพฯ. สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2556. **อนาคตประเทศไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ. สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สมยศ พุ่มหว่า. 2541. **การวิเคราะห์ระบบสังคมเกษตร**. คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุภางค์ จันทวานิช. 2549. **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา. 2557. **ข้อมูลการเกษตร**. แหล่งข้อมูล: www.songkhla.doae.go.th
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงาน. 2551. **ภาวะความยากจน ปี 2550**. แหล่งข้อมูล: <http://www.nesdb.go.th>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2556. **ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2555**. แหล่งข้อมูล:
http://www.oae.go.th/download/download_journal/commodity55.pdf
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2552. **ตัวชี้วัดในแผนที่ความยากจน นอกเขตเทศบาล พ.ศ. 2552** แหล่งข้อมูล:
<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/poverty/files/52/south/90/l3.pdf>
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2551. **รูปแบบการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสมภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านเจดีย์แม่ครัว อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. แหล่งข้อมูล:
http://www.oae.go.th/ewtadmin/ewt/oae_baer/ewt_news.php?nid=369&filename=index
- สำราญ สระอุณ. 2557. **4 เสาหลักสู่ความพอเพียง**. แหล่งข้อมูล: <http://เศรษฐกิจพอเพียง.com>
<http://samrancom.com>
- อานัฐ ตันโช. 2557. **เกษตรธรรมชาติประยุกต์**. ศูนย์ข้อมูลเกษตรกรรมแม่โจ้ ภาควิชาทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อม คณะผลิตกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ แหล่งข้อมูล: www.maejonaturalfarming.org
- อาแว มะแส. 2556. **บทบาทของชุมชนในการสร้างภูมิกันเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน**. เอกสารประกอบ การสัมมนาวิชาการเรื่อง “ภูมิคุ้มกันเพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน” วันอังคารที่ 26 พฤศจิกายน 2556 ณ อาคารสยามบรมราชกุมารี สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์แหล่งข้อมูล:
http://cse.nida.ac.th/main/images/3_community.pdf
- Institute of Development Studies. 2008. **Livelihoods Sustainable livelihoods guidance sheets**. Available: <http://www.eldis.org/go/livelihoods>.
- College of Agriculture, Food and Natural Resources university of Missouri. 2004. **sustainable agriculture and sustain people**. Available : <http://www.ssu.missouri.edu/faculty/Jlkerd/papers/.htm>
- The Overseas Development Institute. 2004. **farmer-first**. Available:
<http://odi.org.uk/rpeg/>

13. ภาคผนวก

แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบแสดงความคิดเห็น

งานวิจัยการพัฒนาตัวชี้วัดการผลิตพืชตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือน

คำถามที่ท่านเห็นด้วยระดับใด ต่อตัวชี้วัดต่างๆ ที่จะนำมาใช้วัด “ความเป็นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืช” โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

หมวดที่1 ด้านความพอประมาณ

1. ปริมาณการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์

ตัวชี้วัด	ระดับการเห็นด้วยในการนำมาใช้เป็น ตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
วิธีการ โดยการสำรวจการปลูกพืชและความเพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์พืช 9 กลุ่ม ได้แก่ พืชอาหาร พืชรายได้ พืชสมุนไพรสุขภาพ พืชสมุนไพรศัตรูพืช พืชอนุรักษ์ดินและน้ำ พืชอาหารสัตว์ พืชใช้สอย พืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่นพื้นเมือง และ พืชพลังงาน					

ตัวชี้วัดที่ท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมในการวัดด้านนี้คือ

.....

.....

2. สมดุลรายได้ รายจ่าย

ตัวชี้วัด	ระดับการเห็นด้วยในการนำมาใช้เป็นตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
วิธีการ สอบถามรายได้ รายจ่าย					

ตัวชี้วัดที่ท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมในการวัดด้านนี้คือ

.....

.....

3. ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง

ตัวชี้วัด	ระดับการเห็นด้วยในการนำมาใช้เป็นตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
วิธีการ สอบถามจำนวนการบริโภคพืชอาหาร และจำนวนการปลูกพืชอาหารได้เองที่เพียงพอต่อการความต้องการ					

ตัวชี้วัดที่ท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมในการวัดด้านนี้คือ

.....

.....

4. พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม

ตัวชี้วัด	ระดับการเห็นด้วยในการนำมาใช้เป็นตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เยาวชนได้ช่วยทำงานปลูกพืช					
2. ผู้สูงอายุได้ช่วยทำงานปลูกพืช					
3. สามเณร-ภรรยาได้ช่วยทำงานปลูกพืช					
4. การให้คำปรึกษาการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน					
5. การได้ช่วยเหลือด้านแรงงานในการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน					
6. การได้ช่วยเหลือด้านเครื่องมือการเกษตรในการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน					
7. การได้ช่วยเหลือการแบ่งปันผลผลิตพืชแก่เพื่อนบ้าน					
8. การได้ช่วยเหลือการแบ่งปันพันธุ์พืชแก่เพื่อนบ้าน					
9. การได้ร่วมมือกับชุมชนเวลาที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับพืช					
10. การได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆเวลาที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับพืช					
11. การประกอบอาชีพที่ไม่สร้างความเดือดร้อน หรือทำให้มีข้อขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน เช่น สัตว์เลี้ยงทำลายพืชผลคนอื่น					

ตัวชี้วัดที่ท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมในการวัดด้านนี้คือ

.....

.....

พืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

ตัวชี้วัด	ระดับการเห็นด้วยในการนำมาใช้เป็นตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การปลูกพืชตระกูลถั่วในแปลงนา					
2. การเผาเศษพืช เผาซังข้าว เผาป่าละเมาะที่รกร้าง					
3. การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในแปลงปลูกพืช					
4. การใส่ปูนขาวในดินในแปลงปลูกพืช					
5. การปลูกแฝกหรือพืชกันดินพังทลายหรือกันดินชะล้าง					
6. การหาเศษพืช ฟางข้าว คลุมหน้าดินในแปลงปลูก					
7. การใช้สารฆ่าแมลงหรือพ่นสารกำจัดวัชพืช					
8. การมีการใช้น้ำอย่างประหยัด					
9. การปลูกไม้ยืนต้นในไร่นา					
10. การรักษาสภาพป่าที่มีอยู่ในธรรมชาติ					

ตัวชี้วัดที่ท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมในการวัดด้านนี้คือ

.....

.....

ด้านความสุขมวลรวม

ตัวชี้วัด	ระดับการเห็นด้วยในการนำมาใช้เป็นตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. ความพอใจต่อนโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมการปลูกพืช					
11. ความพอใจในการเข้ามาส่งเสริมการปลูกพืชของหน่วยงานราชการ					
12. ความพอใจในความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช					
13. ความพอใจในการเสียสละของชาวบ้านในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืช					
14. ความพอใจในการส่งเสริมให้นำพืชมาใช้ในด้านสาธารณสุขของสถานบริการสาธารณสุข					
15. ความพอใจในการส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชของโรงเรียนและชุมชน					
16. ความพอใจในการจัดการแก้ปัญหาเรื่องโรคพืชผลผลิตพืชของหน่วยงานและชุมชน					
17. ความพอใจในการช่วยกันรักษาป่าชุมชนหรือป่าในที่สาธารณะของชุมชน					
18. ความพอใจในการฟื้นฟูรักษาวัฒนธรรมเกี่ยวกับการปลูกพืช					
6. การปลูกพืชกับสุขภาพกาย					
7. การปลูกพืชกับสุขภาพจิต					
8. การปลูกพืชกับการมีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น					
9. การปลูกพืชกับการพบปะกับเพื่อนบ้านและบุคคลต่างๆ					

10. การปลูกพืชกับการได้คิดดี ทำดี เพื่อส่วนรวม					
--	--	--	--	--	--

ตัวชี้วัดที่ท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมในการวัดด้านนี้คือ

.....

.....

.....

ความคิดเห็นอื่นๆ ในหมวดความพอประมาณ

.....

.....

.....

.....

หมวดที่ 2 ความมีภูมิคุ้มกัน

1. ความมีภูมิคุ้มกัน เมื่อเกิดปัญหาต่างๆต่อไปนี้ และผลกระทบต่อ การปลูกพืชและครอบครัว

ตัวชี้วัด	ระดับการเห็นด้วยในการนำมาใช้เป็น ตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ภาวะผลกระทบอย่างทันทีทันใด					
1. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดน้ำท่วมฉับพลันหรือภัยแล้งในแปลงพืช					
2. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพืชไม่ได้					
3. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรงในพืชใดพืชหนึ่งอย่างฉับพลัน					
4. การพึ่งพารายได้จากพืชเมื่อต้องการใช้เงินแบบฉุกเฉิน					
ภาวะแนวโน้ม ตามฤดูกาล					
5. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดราคาผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งตกต่ำ					
6. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งได้น้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้					
7. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดปุ๋ยเคมีราคาสูงขึ้น					
8. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อถึงกำหนดเวลาที่จะต้องหาเงินไปส่งเงินกู้ธนาคาร					
ภาวะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่างๆ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของรัฐบาล เช่นยกเลิกจำนำข้าว					
10. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการปลูกพืชของ					

หน่วยงานท้องถิ่น เช่น ยกเลิกการช่วยเหลือวัสดุหรือการลงทุน					
11. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดบริษัทเอกชนรายใหญ่ได้มาเปิดกิจการใกล้ๆ หมู่บ้านของท่าน					
12. ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดการโฆษณาหรือชักชวนให้ซื้อปุ๋ย/สารเคมีของบริษัทหรือตัวแทน					

ตัวชี้วัดที่ท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมในการวัดด้านนี้คือ

.....

การสร้างภูมิคุ้มกันจากการเพิ่มต้นทุน/ทรัพย์สินในการการดำรงชีพ

ตัวชี้วัด	ระดับการเห็นด้วยในการนำมาใช้เป็นตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ทุนมนุษย์					
1. ความรู้ ความสามารถด้าน การขยายพันธุ์พืช เช่น ตอนกิ่ง ตัดตา					
2. ความรู้ ความสามารถด้าน การผลิตปุ๋ยหมัก/ชีวภาพ					
3. ความรู้ ความสามารถด้าน การผลิตสารสกัดจากพืชเพื่อนำมาฉีดป้องกันกำจัดแมลง					
4. ความรู้ ความสามารถด้าน การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช เช่น พบแมลงศัตรูพืช ระบาดก็สามารถกำจัดได้ผล					
5. ความรู้ ความสามารถด้าน การป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น พบโรคพืชระบาดก็สามารถกำจัดได้ผล					
6. ความรู้ ความสามารถด้าน การใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องตามความต้องการของพืช เช่น รู้ว่าสูตรปุ๋ยอะไรใช้เพื่ออะไร					
7. ความรู้ ความสามารถด้านการเพิ่มคุณภาพผลผลิต เช่น รู้ว่าต้องการทำให้ได้ผลรสชาติดีต้องทำอย่างไร					
8. ความรู้ ความสามารถด้านการแปรรูปผลผลิตพืช เช่น กลัวยาบ					
9. ความสามารถในการพูดในที่ชุมชน หรือเวลาที่มีการประชุม					
10. จำนวนครั้งที่ได้ไป ฝึกอบรมดูงาน การปลูกพืช					
11. จำนวนครั้งที่ได้อ่านหนังสือหรือได้ดูรายการทีวีที่ให้ความรู้การปลูกพืช					
ทุนการเงิน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การได้รับการช่วยเหลือวัสดุและการลงทุนในการปลูกพืชจากภาครัฐเช่น ค่าไถ ค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย					
2. การมีออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำปลูกพืช					
3. การมีจำนวนแหล่งเงินทุนที่กู้ยืมมาทำการปลูกพืช					
4. จำนวนเงินกู้ที่นำมาใช้ในการปลูกพืช					
ต้นทุนธรรมชาติ					

10. ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดินที่ใช้ปลูกพืช					
11. ระดับความร่วนซุยของดินที่ใช้ปลูกพืช					
12. ระดับการชะล้างของดินที่ใช้ปลูกพืช					
13. ระดับความชุ่มชื้นของหน้าดินที่เปลี่ยนแปลงไม่ผลในช่วงหน้าแล้ง					
14. ระดับความเป็นกรดต่างของดิน ที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช					
15. ปริมาณไส้เดือนและแมลงหรือสิ่งมีชีวิตในดินที่ใช้ปลูกพืช					
16. ระดับความชุ่มชื้นของ นก กู กบ แมงมุม แมลงปอ ในแปลงปลูกพืช(ศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช)					
17. ระดับความอุดมสมบูรณ์ของพืชผักผลไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในแปลงปลูกพืช					
18. ระดับความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ หอย ปลา ปู ในแหล่งน้ำร่องสวนหรือในนา					
ต้นทุนกายภาพ					
5. ระดับความสะดวกในการเดินทางขนส่ง ระหว่างแปลงนา/สวน ถึงบ้าน					
6. ระดับความเพียงพอของน้ำที่ใช้ทำการปลูกพืช					
7. ระดับความเพียงพอของไฟฟ้าที่ใช้ในไร่นา					
8. ความพอเพียงของเครื่องมือเครื่องจักรที่หามาใช้ทำการปลูกพืช					
ต้นทุนสังคม					
5. การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน					
6. การได้รับคัดเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม					
7. การได้รับคัดเลือกให้เป็นกรรมการกลุ่ม					
8. จำนวนโครงการที่ร่วมงานกับหน่วยงานต่างๆ					

ตัวชี้วัดที่ท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมในการวัดด้านนี้คือ

.....

ความคิดเห็นอื่นๆ ในหมวดความมีภูมิคุ้มกัน

.....

หมวดที่3 ความมีเหตุมีผล รอบรู้ และคุณธรรม

ตัวชี้วัด	ระดับการเห็นด้วยในการนำมาใช้เป็นตัวชี้วัด				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.การใช้เหตุใช้ผล					
11. การตัดสินใจในการเลือกชนิดพืชที่จะปลูก					
12. การตัดสินใจในการตัดสินใจเลือกใช้พันธุ์พืช					

13. การตัดสินใจในการเตรียมดินเตรียมหลุมปลูกพืช					
14. การตัดสินใจในการซื้อปุ๋ย					
15. การตัดสินใจในการซื้อสารเคมี					
16. การตัดสินใจในการให้น้ำพืช					
17. การกำหนดราคาผลผลิตที่จะขาย					
2. ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ตรวจสอบ ติดตาม					
9. การคาดการณ์ถึงปัญหาการปลูกพืชที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า					
10. การวางแผนป้องกันแก้ไขปัญหาการปลูกพืชที่จะเกิดขึ้นได้					
11. การทำการค้นคว้า หาความรู้ก่อน เริ่มปลูกพืช					
12. การปรึกษาหารือร่วมกับผู้อื่นในการปลูกพืช					
13. การประเมินผลได้ผลเสียก่อนการปลูกพืช					
14. การตรวจสอบติดตามการปลูกพืชอย่างสม่ำเสมอ					
15. การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติดูแลรักษาพืช					
16. การสืบค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับพืช					
17. การจัดทำบัญชีต้นทุนรายได้การปลูกพืช					
3. คุณธรรม	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
8. การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง					
9. การแยกแปลงปลูกพืชเพื่อขายกับแปลงปลูกเพื่อบริโภคเองออกจากกัน					
10. การทิ้งขยะ เศษพืช ไปในแปลงปลูกพืชของเพื่อนบ้าน					
11. การทิ้งสารเคมีหรือของเสียไปในแหล่งน้ำหรือคลองธรรมชาติ					
12. การคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย					
13. การปฏิบัติดูแลรักษาพืชได้ถูกต้องตรงตามแผนที่ได้ตกลงกับเจ้าหน้าที่					
14. การปกปิดข้อมูลการผลิตพืชที่บอกกับผู้อื่น					
ความเพียร					
1. ความสำเร็จในการปรับปรุงดินให้ดีขึ้น					
2. ความสำเร็จในการแก้ปัญหาโรคพืช					
3. ความสำเร็จในการแก้ปัญหาแมลงศัตรูพืช					
4. ความสำเร็จในการทำให้ได้ผลผลิตพืชเพิ่มขึ้น					
5. ความสำเร็จในทำให้ผลผลิตคุณภาพดีขึ้น					
6. ความสำเร็จในลดต้นทุน และสร้างกำไร					

ตัวชี้วัดที่ท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมในการวัดด้านนี้คือ

.....

.....

.....

ความคิดเห็นอื่นๆ ในหมวดความมีเหตุมีผล รอบรู้ และคุณธรรม

.....

หมวดที่ 4 การนำ 23 หลักทรงงานของในหลวง มาใช้ในการดำรงชีพ

ตัวชี้วัด	ระดับการเห็นด้วยในการนำมาใช้เป็นตัวชี้วัด				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1. การอุทิศเพื่อส่วนรวม					
2. การมีส่วนร่วม					
3. ระเบิดจากข้างใน					
4. การรู้ รัก สามัคคี					
5. การพึ่งตนเอง					
6. การพออยู่พอกิน					
7. เศรษฐกิจพอเพียง					
8. การแสดงความจริงใจต่อเพื่อนบ้าน					
9. ภูมิสังคม					
10. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด					
11. บริการรวมที่จุดเดียว					
12. ปลุกป่าในใจคน					
13. ทำงานอย่างมีความสุข					
14. องค์กรรวม					
15. ทำตามลำดับขั้น					
16. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก					
17. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ					
18. ไม่ติดตำรา					
19. ความเพียร					
20. ใช้ธรรมปราบอธรรม					
21. ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ					
22. ขาดทุนคือกำไร					
23. ทำให้ง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด					

ตัวชี้วัดที่ท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมในการวัดด้านนี้คือ

.....

กรณีบอกเป็นต้นให้ถามระยะปลูก หากจำนวนที่ขายไม่ได้ให้บอกเป็นรายได้และราคาต่อกก.

พืชที่ปลูกเพื่อเป็นอาหาร

ชนิดพืช	ชื่อ(กก/เดือน)	ผลิตเอง(กก/เดือน)	แผนความต้องการปลูกในรอบ3ปีต่อจากนี้ไป		
			ปลูกเพิ่ม	ไม่เพิ่ม	ลดพื้นที่
ข้าว					
กลุ่มพืชเครื่องแกง					
-พริก					
-ขมิ้น					
-ตะไคร้					
-ขิง ข่า					
-พริกไทย					
-หัวหอม					
-กระเทียม					
ผัก เช่น					
ผลไม้ เช่น					

กรณีปลูกเล็กน้อยๆ ให้ระบุเป็นชนิดพืช และระบุจำนวนที่ปลูกตารางเมตรหรือต้น อาจไม่ต้องถามปริมาณการใช้ถ้าประมาณการไม่ได้

ชนิดพืช	จำนวนที่ปลูก ตารางเมตรหรือ ต้น	นำไปเพื่อรักษาหรือป้องกันโรคอะไร	แผนความต้องการปลูกในรอบ3ปีต่อจากนี้ไป		
			ปลูกเพิ่ม	ไม่เพิ่ม	ลดพื้นที่
พืชที่ปลูกเพื่อใช้เป็นสมุนไพร เพื่อสุขภาพ					
พืชที่ปลูกเพื่อใช้เป็นสมุนไพร	จำนวนที่ปลูก	นำไปเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืช	ปลูกเพิ่ม	ไม่เพิ่ม	ลดพื้นที่

ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช	ตารางเมตรหรือ ตัน	ชนิดไหน			
ชนิดพืช	จำนวนที่ปลูก ไร่หรือตาราง เมตร หรือตัน	แผนความต้องการปลูกในรอบ3ปีต่อจากนี้ ไป			
		ปลูกเพิ่ม	ไม่เพิ่ม	ลดพื้นที่	
พืชที่ปลูกเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์					
พืชที่ปลูกเพื่อใช้เป็นไม้ใช้สอย (ทำบ้าน ทำขนำ ทำค้ำง)	จำนวนที่ปลูก ไร่หรือตาราง เมตร หรือตัน	ปลูกเพิ่ม	ไม่เพิ่ม	ลดพื้นที่	
พืชที่ปลูกเพื่อใช้เป็นพืชบำรุงดินและกันดินพังทลาย หรือคลุม ดิน	จำนวนที่ปลูก ไร่หรือตาราง เมตร หรือตัน	ปลูกเพิ่ม	ไม่เพิ่ม	ลดพื้นที่	

ชนิดพืช	จำนวนที่ปลูก ตารางเมตรหรือ ต้น	แผนความต้องการปลูกในรอบ3ปีต่อจากนี้ ไป		
		ปลูกเพิ่ม	ไม่เพิ่ม	ลดพื้นที่
พืชที่ปลูกเพื่อการอนุรักษ์ไม่ให้สูญพันธุ์				
พืชที่ปลูกเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง		ปลูกเพิ่ม	ไม่เพิ่ม	ลดพื้นที่

ตอนที่3 ภูมิปัญญาการปลูกพืช(เฉพาะที่ปลูกเพื่อขายเป็นรายได้หลัก 1-3 ชนิด)

ชนิดพืช	ปัญหาที่พบ	วิธีการแก้ปัญหา	ผลการแก้ปัญหา		เทคนิคการปลูกให้ได้ผลผลิตสูงหรือ คุณภาพดี
			แก้ได้ สำเร็จ	แก้ไม่ สำเร็จ	
	(ปัญหาอะไร เกิดช่วงอายุ พืชเท่าไร อาการ อย่างไร ทำความเสียหาย กี่%ของพื้นที่ปลูก)	(ทำอะไร เมื่อใด อย่างไร เท่าไร)			(ทำอะไร เมื่อใด อย่างไร เท่าไร)

ตอนที่4 ความคิดเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ท่านน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่5 การดำรงชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

รายได้ (รอบปีที่ผ่านมา)

จากการเกษตร

มาจาก.....จำนวน.....บาท/ปี

มาจาก.....จำนวน.....บาท/ปี

มาจาก.....จำนวน.....บาท/ปี

มาจาก.....จำนวน.....บาท/ปี

มาจาก.....จำนวน.....บาท/ปี

จากนอกภาคเกษตร

มาจาก.....จำนวน.....บาท/ปี

มาจาก.....จำนวน.....บาท/ปี

มาจาก.....จำนวน.....บาท/ปี

รายจ่าย (รอบปีที่ผ่านมา)

การเกษตร

ค่าพันธุ์พืช.....จำนวน.....บาท/ปี

ค่าปุ๋ยเคมี.....จำนวน.....บาท/ปี

ค่าสารเคมี.....จำนวน.....บาท/ปี

ค่าพันธุ์สัตว์/ปลา.....จำนวน.....บาท/ปี

ค่าอาหารสัตว์/ปลา.....จำนวน.....บาท/ปี

ตอนที่5 การประเมินการปฏิบัติในการดำรงชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในรอบปีที่ผ่านมา

(อยู่ในระดับใด)

ตัวชี้วัด	ระดับและคะแนน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
1. พื้นฐานการผลิตพืชและการดำรงชีพ					
สมดุลระหว่าง รายได้ รายจ่าย					
ความมั่นคงทางพืชอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง					
ปริมาณและความหลากหลายของการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ ประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม (9 พืชผสมผสาน)					

2.พีชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสังคม					
สมาชิกครัวเรือนช่วยทำงานปลูกพีช					
การช่วยเหลือเพื่อนบ้าน เช่น ให้คำปรึกษา/แรงงาน/เครื่องมือ/พันธุ์พีช/ผลผลิต และการประกอบอาชีพเกษตรที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้าน					
การได้ร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงาน ในกิจกรรมเกี่ยวกับพีช					
3.พีชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ					
การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ) และสารปรับปรุงดิน					
การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ การอนุรักษ์ดิน การไม่เผาเศษพีช และอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ					
การลด ละ เลิก การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพีช					
4.พีชกับความสุขมวลรวม					
ความพึงพอใจในการปลูกพีชกับการช่วยให้สุขภาพดีขึ้น และ การคิดดี ทำดี เพื่อส่วนรวม และการช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้น					
ความพึงพอใจต่อพฤติกรรมปลูกพีชของชุมชน เช่น ความร่วมมือของชุมชน การช่วยกันรักษาป่าของชุมชน การฟื้นฟูรักษา วัฒนธรรมเกี่ยวกับการปลูกพีช การจัดการแก้ปัญหาเรื่องโจรลักขโมยผลผลิต					
ความพึงพอใจในการส่งเสริมการปลูกพีชของหน่วยงานรัฐบาล สถานศึกษา และสาธารณะสุข					
5.ความมีภูมิคุ้มกันในการผลิตพีช					
ภาวะผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด					
ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพีช เมื่อเกิดน้ำท่วม หรือภัยแล้ง					
ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพีช เมื่อเกิดการเจ็บป่วยจนทำงานปลูกพีชไม่ได้					
ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพีช เมื่อเกิดศัตรูพีชระบาดอย่างรุนแรง					
ภาวะแนวโน้มตามฤดูกาล					
ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพีช เมื่อจะเกิดราคาผลผลิตตกต่ำ หรือ ปริมาณผลผลิตของพีชชนิดใดชนิดหนึ่งลดลง					
ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพีช เมื่อจะถึงกำหนดเวลาที่จะต้องหาเงินไปส่งเงินกู้ธนาคาร					
ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพีช เมื่อจะเกิดปุ๋ยเคมี หรือ ปัจจัยการผลิตราคาสูงขึ้น					
ภาวะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากหน่วยงานต่างๆ					
ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพีช เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการปลูกพีชของราชการ และหน่วยงานท้องถิ่น					
ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพีช เมื่อมีบริษัทเอกชนขนาดใหญ่มาเปิดกิจการในพื้นที่ใกล้เคียง					
ภูมิคุ้มกันจากความเสียหายต่อการผลิตพีช เมื่อเกิดการโฆษณาหรือชักชวนให้ซื้อ					

ปุ๋ย/สารเคมีของบริษัทหรือตัวแทน					
6. การสร้างภูมิคุ้มกันจากการมีต้นทุน/สินทรัพย์ในการดำรงชีพ					
ทุนมนุษย์					
ความรู้ ด้านพันธุ์พืช การปลูก การขยายพันธุ์ ดิน ปุ๋ย น้ำ การจัดการศัตรูพืช และแปรรูปผลผลิตพืช					
การรับการอบรม ดูงาน และการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช					
ความสามารถด้านการเป็นวิทยากร					
ทุนการเงิน					
การมีออมเงินเพื่อไว้ลงทุนทำการปลูกพืช					
การมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมมาทำการปลูกพืช					
การได้รับการช่วยเหลือวัสดุและการลงทุนในการปลูกพืชจากภาครัฐ					
ต้นทุนธรรมชาติ					
ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน ความร่วนซุยของดิน ความชุ่มชื้นของหน้าดิน					
ปริมาณความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในดิน ไส้เดือน แมลงที่เป็นประโยชน์ และพืชผลในธรรมชาติ					
ระดับความเป็นกรดต่างของดินที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช					
ต้นทุนทางกายภาพ					
ระดับความพอเพียงของน้ำที่ใช้ในการปลูกพืช					
ระดับความพอเพียงของไฟฟ้ามีใช้ในไร่นา					
ระดับความพอเพียงของเครื่องมือ					
ต้นทุนทางสังคม					
การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน					
จำนวนโครงการที่เข้าร่วมกับหน่วยงานต่างๆ					
การเป็นกรรมการ ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร					
7. ความมีเหตุผล					
การใช้เหตุใช้ผล					
มีการตัดสินใจเลือกชนิดพืชปลูก และเลือกใช้พันธุ์พืช ที่เหมาะสม					
มีการตัดสินใจในการเตรียมดิน เตรียมหลุม การให้น้ำพืช ที่เหมาะสม					
มีการตัดสินใจในการเลือกใช้ปุ๋ย สารเคมี ที่เหมาะสม					
ความรู้รอบรู้					
การค้นคว้า หาความรู้ ประเมินผลได้ผลเสีย ก่อนเริ่มปลูก					
การคาดการณ์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า การวางแผนป้องกันปัญหา ตรวจสอบติดตาม การสืบหาสาเหตุของปัญหา					
การบันทึกข้อมูล และจัดทำบัญชีต้นทุนรายได้					
คุณธรรม					
การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง และคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกัน					

ก่อนนำไปขาย					
การปฏิบัติดูแลรักษาพืชให้ตรงตามมาตรฐาน					
การทิ้งขยะ เศษพืช สารเคมีหรือของเสียในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือ แปลงปลูก ของเพื่อนบ้าน					
ความเพียร					
ความสำเร็จในการลดต้นทุนและสร้างกำไร					
ความสำเร็จในการทำให้ผลผลิต และคุณภาพ ดีขึ้น					
ความสำเร็จในการปรับปรุงดิน และแก้ปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช					
8.การนำหลักทรงงานในหลวง ร.9 มาใช้					
ด้านพฤติกรรมตนเองและครอบครัว เศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งตนเอง การพอ อยู่พอกิน ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ทำงานอย่างมีความสุข					
ด้านสังคมชุมชน การมีส่วนร่วม เพื่อส่วนรวม การรู้จัก สามัคคี จริ่งใจต่อกัน ระเบิดจากข้างใน ปลูกป่าในใจคน ขาดทุนคือกำไร บริการรวมที่จุดเดียว					
ด้านการผลิตพืช ความเพียร ทำให้ง่ายได้ประโยชน์สูงสุด ศึกษาข้อมูลอย่างเป็น ระบบ ภูมิสังคม ไม่ติดตำรา ใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติปราบปราม องค์รวม					